

UNIVERZITET U NOVOM SADU
PRIRODNO – MATEMATIČKI
FAKULTET
DEPARTMAN ZA MATEMATIKU I
INFORMATIKU

Komparativna analiza finansijskih izveštaja banaka u Hrvatskoj i Srbiji

- master rad -

Mentor:

doc. dr Nataša Spahić

Kandidat:

**Aleksandra Tešanović
142m/11**

U Novom Sadu,
2013. godine

SADRŽAJ

Predgovor	3
1. Uvod	4
2. Finansijski izveštaji	4
2.1. Bilans stanja	6
2.2. Bilans uspeha.....	11
2.3. Profesionalna računovodstvena regulativa kao pretpostavka materijalno ispravne sadržine finansijskih izveštaja.....	14
2.4. Osnovne karakteristike bilansa banke.....	15
3. Analiza finansijskih izveštaja	17
3.1. Horizontalna analiza	18
3.2. Vertikalna analiza	19
3.3. Analiza pomoću finansijskih pokazatelja – ratio analysis	19
3.4. Cash flow analiza.....	26
3.5. Analiza neto obrtnog fonda	27
3.6. Analiza leverage-a	28
4. Komparativna analiza finansijskih izveštaja banaka u Hrvatskoj i Srbiji ..	29
4.1. Bankarski sistemi i finansijski izveštaji banaka u Hrvatskoj i Srbiji.....	31
4.2. Analiza vlasničke strukture banaka u Hrvatskoj i Srbiji.....	35
4.3. Analiza neto bilansne aktive banaka u Hrvatskoj i Srbiji	36
4.4. Analiza kapitala banaka u Hrvatskoj i Srbiji.....	38
4.5. Analiza rezervisanja banaka u Hrvatskoj i Srbiji	40
4.6. Analiza neto dobiti banaka u Hrvatskoj i Srbiji	42

4.7. Analiza osnovnih sredstava banaka u Hrvatskoj i Srbiji	44
4.8. Analiza depozita banaka u Hrvatskoj i Srbiji.....	45
4.9. Analiza plasmana banaka u Hrvatskoj i Srbiji	47
4.10. Pokazatelj ROA u bankama Hrvatske i Srbije	48
4.11. Pokazatelj ROE u bankama Hrvatske i Srbije.....	50
5. Zaključna razmatranja.....	53
Literatura	58
Kratka biografija	59

Predgovor

U ovom master radu bavimo se tematikom komparacije izveštaja između dve zemlje, Hrvatske i Srbije. Komparativna analiza predstavljena u radu će rezultirati informacijama o materijalno značajnim bilansnim pozicijama srpskih banaka u odnosu na banke iz Hrvatske.

Rad se sastoji iz četiri poglavlja. U okviru svakog poglavlja navedeni su osnovni pojmovi koji razjašnjavaju temu rada.

U uvodnom delu definiše se problematika rada.

Drugo poglavlje uvodi definicije finansijskih izveštaja, bilansa stanja i uspeha kao osnove za komparaciju. Profesionalna računovodstvena regulativa i osnovne karakteristike bilansa banke su takođe obrađene u ovom poglavlju.

U trećem poglavlju definišu se vrste analiza koje se primenjuju na finansijske izveštaje, a to su: horizontalna, vertikalna, analiza pomoću finansijskih pokazatelja, cash flow analiza, analiza neto obrtnog fonda i analiza leverage-a.

U četvrtoj glavi rada se na konkretnim primerima vrši komparacija: vlasničke strukture banaka, ukupne bilansne aktive, osnovnih sredstava, plasmana, depozita, rezervisanja, kapitala, neto dobiti, racia ROA (stopa prinosa na aktivu) , racia ROE (povrat na uloženi kapital).

Za izbor i pomoć u izradi master rada zahvalnost dugujem mentoru, doc. dr Nataši Spahić, koja mi je u svakom trenutku pomogla i savetovala me i koja je kroz svoja zanimljiva predavanja probudila u meni revizorski duh.

Zahvaljujem se i članovima komisije, dr Nataši Krejić i dr Zorani Lužanin za prenešeno znanje kroz više kurseva u toku studija.

Posebnu zahvalnost dugujem svojim roditeljima, ocu Mitru i majci Bogdanki, koji su sve ove godine bili moja безусловna podrška i verovali u moj rad. Veliku ulogu su imali prijatelji, gde bih izdvojila Srđana Milićevića i Igora Vidakovića kao dvojicu kolega koji su mi izuzetno pomogli tokom studiranja.

Aleksandra Tešanović

1. Uvod

Radom su obuhvaćeni pregledi bazirani na tipu komparativne analize koji predstavljaju dobar osnov za izvođenje poređenja jedne komponente (banke u Srbiji, grupe banaka u Srbiji) sa najboljom komponentom u istoj ili komplementarnoj klasi (bankom u Hrvatskoj/grupom banaka u Hrvatskoj), a sve u cilju ocene nivoa efektivnosti i efikasnosti predmetne komponente istraživanja.

Komparativna analiza predstavljena u radu će rezultirati informacijama o materijalno značajnim bilansnim pozicijama srpskih banaka u odnosu na banke iz Hrvatske.

Osnovni cilj analize je da, na osnovu javno obelodanjenih godišnjih finansijskih izveštaja, uporedi nekoliko srpskih banaka sa istim brojem banaka u Hrvatskoj.

Potvrđivanjem tačnosti tri hipoteze:

1. finansijski izveštaji su jednaki javnim izvorima informacija
2. bilansne performanse predstavljaju uspeh banke i bankarskog sistema
3. uspešnost poslovanja predstavlja odnos kapitala i obaveza u pasivi,

kao predmet analize nameće se istraživanje:

- Vlasničke strukture banaka
- Ukupne bilansne aktive
- Osnovnih sredstava
- Plasmana
- Depozita
- Rezervisanja
- Kapitala
- Neto dobiti
- Racia ROA (prihod/ukupna aktiva)
- Racia ROE (povrat na uloženi kapital)

Prezentovani rezultati istraživanja u radu će ispuniti primarno postavljen cilj master rada. Sekundarno, analizom će se takođe istražiti i predstaviti fluktuacije i trendovi bankarskih sistema dve zemlje.

2. Finansijski izveštaji

Pravna lica i preduzetnici koji su dužni da vode poslovne knjige (dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige) obavezni su da sastavljaju i prezentuju finansijske izveštaje za tekuću poslovnu godinu, sa stanjem na dan 31.12. tekuće godine, kao i u slučaju statusnih promena, promena oblika organizovanja, ili prodaje na dan donošenja odluke o promeni, tj. na dan utvrđen

ugovorom o prodaji. Ovakve finansijske izveštaje nazivamo redovnim finansijskim godišnjim izveštajima.

Finansijski izveštaji koji se sastavljaju u slučaju nastanka statusnih promena pravnog lica i preduzetnika (spajanje, podela, odvajanje), tj. u slučaju promene oblika organizovanja, ili prodaje, kao i u slučaju otvaranja tj. zaključenja stečaja ili postupka likvidacije, sačinjavaju se na dan donošenja odluke o promeni/ stečaju/ likvidaciji ili na dan utvrđen ugovorom o prodaji, a nazivaju se vanrednim finansijskim izveštajima.

Finansijski izveštaji su izveštaji o finansijskom stanju i finansijskom prometu nekog poslovnog subjekta.

Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI) cilj finansijskih izveštaja opšte namene jeste pružanje informacija o finansijskom položaju, uspešnosti i tokovima gotovine pravnih lica, koje će velikom broju korisnika biti od koristi prilikom donošenja odluka, tj. pružanja informacija o:

- Imovini
- Obavezama
- Sopstvenom kapitalu/ glavnici
- Prihodima i rashodima, uključujući dobitke i gubitke
- Tokovima gotovine

Dakle, sastavni delovi finansijskih izveštaja su:

- Bilans stanja
- Bilans uspeha
- Izveštaj koji pokazuje bilo:
  - Sve promene na kapitalu ili
  - Promene na kapitalu osim onih koji proističu iz novih uplata vlasnika ili isplata vlasnicima i po osnovu raspodele vlasnicima
- Izveštaj o tokovima gotovine i
- Napomene uz finansijske izveštaje (računovodstvene politike sa objašnjenjima)

Izuzetak predstavljaju mala pravna lica (koja nisu obavezna da primenjuju MRS/ MSFI, odnosno koja javnom ponudom ne izdaju hartije od vrednosti ili čijim se hartijama od vrednosti ne trguje na organizovanom tržištu kapitala) i preduzetnici koji su dužni da sastavljaju samo bilans stanja i bilans uspeha.

Važno je napomenuti i da pravna lica koja imaju kontrolu nad jednim ili više pravnih lica, prema zahtevima MRS/ MSFI imaju obavezu da sastavljaju, prikazuju, dostavljaju i obelodanjuju

konsolidovane finansijske izveštaje. To su izveštaji ekonomske celine koju čine matično pravno lice i sva njegova zavisna pravna lica.

Godišnje finansijske izveštaje pravnog lica i preduzetnika, pre njihovog javnog obelodanjivanja mora da usvoji skupština ili drugi nadležni organ koji je istovremeno i odgovoran za istinito i pošteno prikazivanje podataka u njima.

2.1. Bilans stanja

Reč bilans potiče od latinskih reči bilanx libra (vaga sa dva tasa) , što znači da se bilansom nešto meri i iskazuje rezultat, da se to nešto što se meri iskazuje sa dva aspekta i da se ona dovode u ravnotežu.

Ima stavova po kojima bi reč „bilans“ mogla poticati i od starofrancuskih reči bil i an, koje znače godišnji račun.

Koje god tumačenje izvornog značenja reči uzmemo u obzir uvek dolazimo do iste suštine, a to je da bilans predstavlja ravnotežu. Tako, termin bilans stanja u prevodu znači ravnotežu stanja. Isto kao što ni vaga sa dva tasa nije u ravnoteži ako su na tasovima različite težine, tako je i sa bilansom stanja, on će, kao i vaga sa dva tasa, biti u ravnoteži samo ako su mu leva i desna strana identično „teške“. Laički rečeno, bilans stanja predstavlja aktivu i pasivu samo u jednom trenutku tj. on predstavlja finansijski izveštaj o stanju (imovine) privrednog društva na određeni dan.

To znači ako se kasnije – nakon sticanja ravnoteže, desi neka poslovna promena ili nova nastala situacija, mora se napraviti potpuno novi bilans stanja. Dakle, bilans stanja se odnosi samo na jedno stanje koje je vremenski ograničeno.

Bilans stanja je dvostrani vrednosni pregled imovine i kapitala, prikazuje način ulaganja kapitala iskazano u aktivi i pregled kapitala po poreklu iskazano u pasivi.¹ Drugim rečima, bilans stanja predstavlja prikaz stanja sredstava i njihovih izvora na određeni dan, izražen u novcu.

Bilans ima osobinu statičnosti. On prikazuje stanje na dan na koji je pripremljen. Takođe ga odlikuje i osobina kumulativnosti, jer prikazuje rezultat svih odluka i transakcija koje su se desile i koje su obračunate do dana pripreme bilansa.

---

¹ Dmitrović-Šaponja Lj., Petković Đ., Jakšić D. – „Računovodstvo“ – Ekonomski fakultet Subotica, 2004.

Bilans se bazira na osnovnoj računovodstvenoj jednačini:

$$\mathbf{A=P}$$

tj.

suma aktive mora uvek biti jednaka sumi pasive iz čega proizilazi da bilans stanja čine aktiva (leva strana) i pasiva (desna strana) koje uvek moraju biti apsolutno izjednačene.

Aktivu bilansa stanja čine sredstva i eventualno nepokriveni gubitak preduzeća (njegova potencijalna finansijska snaga i eventualno smanjenje te finansijske snage)

Aktiva se sastoji od

1. stalne imovine i

2. tekuće imovine.

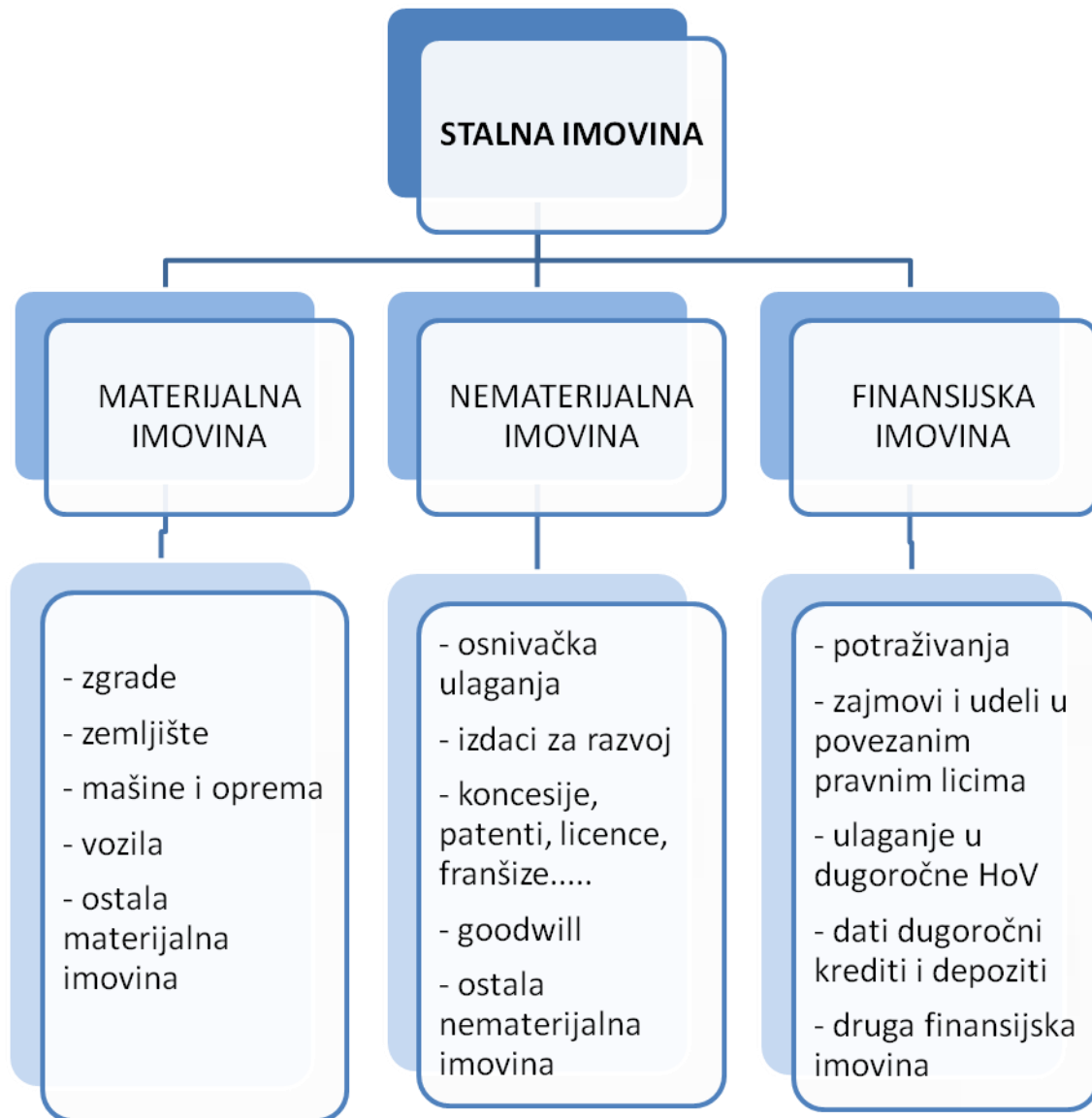
1. Stalna imovina je onaj deo imovine koji će ostati nepromenjen u vremenskom roku dužem od godinu dana i koji neće biti utrošen u jednom ciklusu. Stalna imovina nabavlja se s namerom da bude korištena za sopstveno poslovanje, a ne za dalju preprodaju. Prema pojavnom obliku obuhvata:

-materijalnu imovinu

-nematerijalnu imovinu i

-finansijsku imovinu

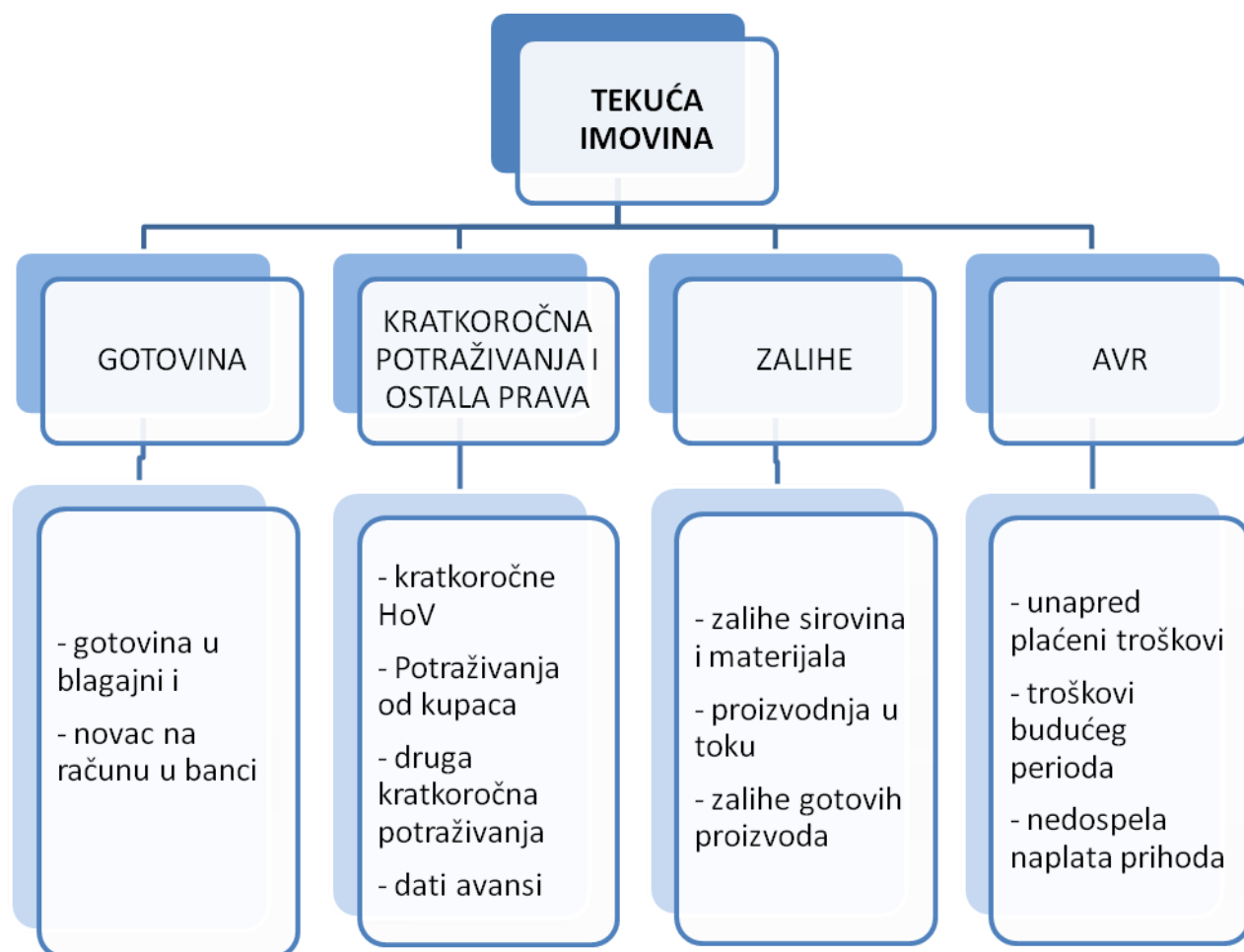

Slika 1: Struktura stalne imovine

1. Tekuća imovina se još naziva i obrtna, cirkulirajuća imovina i predstavlja imovinu za koju se očekuje da bude upotrebljena, odnosno transformisana u novac, u roku jedne godine ili tokom jednog ciklusa. Prema pojavnom obliku obuhvata:

- gotovinu
- kratkoročna potraživanja i ostala prava
- zalihe i

-aktivna vremenska razgraničenja.

Slika 2: Struktura tekuće imovine

Pasiva bilansa stanja predstavlja izvor imovine. Pasiva pokazuje odakle pravnom licu imovina – koji deo imovine je finansiran sopstvenim novcem, a koji deo pozajmljenim novcem (kreditima).

Dakle, pasivu čine:

- kapital
- obaveze

Kapital predstavlja ostatak imovine koji pripada vlasnicima posle odbitka svih obaveza, zbog toga se i kaže da je to neto imovina vlasnika kao i da izražava interes vlasnika.

Kapital se primarno formira ulaganjem vlasnika pri samom osnivanju pravnog lica, ali vlasnik može i dodatno ulagati u isto pravno lice i tada se povećava imovina pravnog lica i kapital pravnog lica. On može biti fizički, tj. materijalni (sirovine, poluproizvodi i finalni proizvodi, strojevi i oprema, poslovni i proizvodni prostor) ili nematerijalni-novac .

Sticanjem imovine iz određenih izvora nastaju određene obaveze prema vlasnicima te imovine. Postoje kratkoročne i dugoročne obaveze.

Kratkoročne obaveze predstavljaju obaveze koje se moraju izmiriti u kraćem roku, obično u roku koji je kraći od godinu dana. Ovo su uglavnom obaveze prema dobavljačima za nabavljeni materijal, kratkoročni krediti sa rokom otplate od godinu dana ili obaveze za izvršene usluge.

Dugoročne obaveze predstavljaju obaveze koje dospevaju na naplatu u roku dužem od jedne godine. To su uglavnom obaveze po emitovanim obveznicama ili obaveza za primljene dugoročne kredite od banaka.

Da bi pravno lice moglo jednoobrazno da izrazi aktivu i pasivu neophodno je da klasifikuje bilansne pozicije aktive i pasive. To se može sprovesti po osnovu jednog od dva osnovna principa, i to:

- princip likvidnosti;
- princip funkcionalnosti.

Princip likvidnosti ima dve podvarijante i to:

- princip opadajuće likvidnosti i rastuće dospelosti;
- princip rastuće likvidnosti i opadajuće dospelosti;

U okviru principa rastuće likvidnosti u aktivu, prvo se iskazuju osnovna sredstva, pa potom obrtna (zemljište, građevinski objekti, oprema, materijal, nedovršena proizvodnja, gotovi proizvodi, roba, blagajna, tekući račun), a u pasivi prvo sopstveni kapital, dugoročne i na kraju kratkoročne obaveze.

U okviru principa opadajuće likvidnosti u aktivu se svrstavaju prvo najlikvidnija sredstva tj. sredstva kojima se najpre može izmiriti neka obaveza. Blagajna, tekući račun, potraživanja od kupaca, gotovi proizvodi i roba, nedovršena proizvodnja i poluproizvodi, materijal, osnovna sredstva u vidu opreme, mašina i zemljište, građevinski objekti. Po ovom principu u pasivi

bilansa stanja iskazuju se najpre: obaveze koje treba izmiriti (obaveze prema dobavljačima, po kreditima i razne druge obaveze), a na kraju se iskazuje sopstveni kapital.

Što se tiče principa funkcionalnosti u okviru aktive se iskazuju: osnovna sredstva (zemljište, građevinski objekti, oprema), obrtana sredstva (novac, materijal, nedovršena proizvodnja, gotovi proizvodi, potraživanja) dok se u pasivi prvo iskazuje kapital, a zatim obaveze.

Na kraju se sastavlja obrazac bilansa stanja koji može biti u formi:

- dvostranog računa - pri čemu se na levoj strani iskazuju sredstva u okviru aktive, a na desnoj strani izvori u okviru pasive
- jednostranog računa - pri čemu se na levoj strani iskazuju sredstva u okviru aktive, a ispod toga izvori tih sredstava u okviru pasive.

U praksi se koristi bilans stanja jednostranog računovodstva, zbog lakše automatske obrade podataka.

Popunjen obrazac bilansa stanja pravnog lica daje jasnu sliku o imovinskom položaju pravnog lica i sve relevantne informacije o stanju pravnog lica na određeni dan, a za određeni vremenski period (godinu dana) .

2.2. Bilans uspeha

Bilans uspeha je finansijski izveštaj u kome se prikazuju prihodi i rashodi pravnog lica sa ciljem utvrđivanja rezultata poslovanja (dobiti ili gubitka) u određenom vremenskom periodu.

Njegova svrha je da pokaže strukturu svih pozitivnih i negativnih elemenata rezultata, odnosno svih prihoda i rashoda i da po tom osnovu obezbedi utvrđivanje i iskazivanje rezultata poslovanja pravnog lica. Bilans uspeha se najčešće sastavlja za period od jedne godine. Međutim, za potrebe kontrole i analize rezultata, kao i poslovno odlučivanje i druge interne potrebe bilans uspeha se može sastavljati i za kraće periode.

Za razliku od bilansa stanja, koji prikazuje finansijski položaj u određenom trenutku, bilans uspeha prikazuje aktivnosti preduzeća u određenom periodu.

Pri obavljanju poslovnih aktivnosti nastaju promene na imovini poslovnog subjekta. Vezano za promene na imovini i izvorima imovine, nastaju prihodi i rashodi. Prema Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja prihodi i rashodi ogledaju se kroz njihov uticaj na povećanje ili smanjenje ekonomske koristi.

Prihodi predstavljaju posledicu povećanja imovine ili smanjenja obaveza. Mogu biti redovni, finansijski ili vanredni prihodi.

Redovni prihodi nastaju prodajom proizvoda, tj. njihovom realizacijom na tržištu. Oni u strukturi prihoda čine najznačajniji deo. Izuzetno je značajno da poslovni subjekt ostvaruje prihode u značajnoj meri u oblasti u kojoj posluje. Takođe, bitno je da ima veće poslovne prihode od finansijskih prihoda.

Finansijski prihodi su takođe redovni prihodi, a predstavljaju rezultat ulaganja viška raspoloživih ili pozajmljivanja novčanih sredstava. Višak novca može se uložiti u akcije, obveznice ili pozajmiti onome kome je to potrebno, pri čemu se stiče pravo na određenu naknadu, poput kamate ili dividende.

Vanredni prihodi se ne pojavljuju redovno, pa se ne mogu predvideti, niti planirati. Javljaju se kao razlika u ceni pri prodaji sirovina, viška prilikom inventarisanja ili otpisom obaveza.

Rashodi predstavljaju negativnu komponentu finansijskog rezultata, nastali kao posledica smanjenja imovine ili povećanja obaveza. Analogno prihodima, i rashodi mogu biti redovni, finansijski i vanredni.

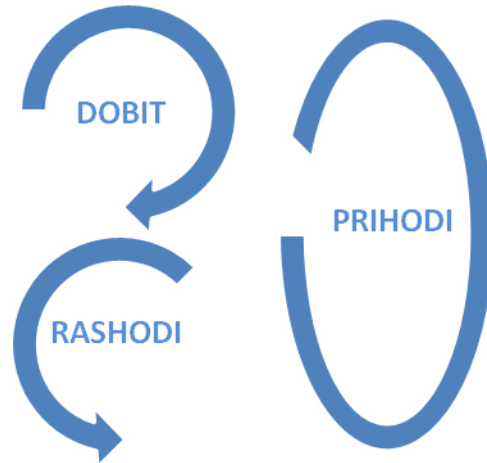
Redovni rashodi predstavljaju rashode nastale prilikom obavljanja osnovne delatnosti poslovnog subjekta. Čine ih nabavna vrednost prodate robe i troškovi sadržani u prodatim proizvodima.

Finansijski rashodi nastaju kao posledica korišćenja tuđih novčanih sredstava i oni predstavljaju uspešnost vođenja finansijske politike poslovnog subjekta. To su obično kamate koje pravno lice mora da plati zbog korišćenja tuđih sredstava i kursne razlike.

Vanredni rashodi ne nastaju redovno, pa ih je teško predvideti, kao i vanredne prihode. U njih spadaju kazne, štete i svi oni rashodi koji nastaju kao posledica nepredviđenih poslovnih događaja na koje privredno društvo ne može da utiče.

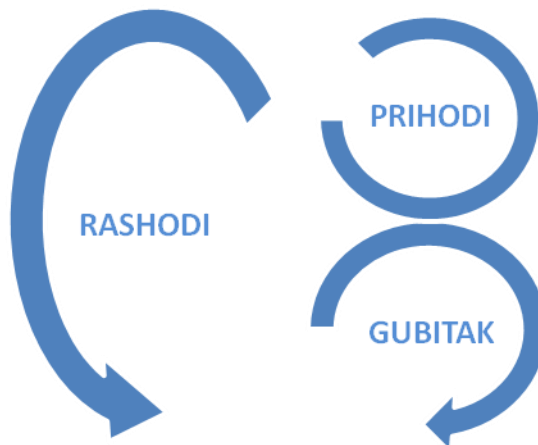
Pošto su prihodi i rashodi proknjiženi, finansijski rezultat može da se izračuna pomoću tabele tj. obrasca koji se naziva bilans uspeha tj. pregled rashoda i prihoda, ili račun rezultata. Ova tabela, kao i tabela bilansa stanja može imati oblik jednostranog ili dvostranog računa.

Kao i svaki bilans i ovaj mora imati ravnotežu, tj. zbir leve strane mora biti jednak zbiru desne strane. Ovi bi zbirovi bili jednaki kada bi rashodi bili jednaki prihodima. Kako se to retko dešava, između rashoda i prihoda nastaje razlika koja se upisuje u pregled rashoda i prihoda, odnosno u bilans uspeha, na manju stranu. Naime, ako je zbir desne strane veći, tj. ako su prihodi veći od rashoda, dobija se pozitivan finansijski rezultat, koji se upisuje u bilans uspeha na levu stranu, kao što je grafički predstavljeno na slici 3:

Slika 3: Bilans uspeha

Ako je zbir leve strane veći, tj. ako su rashodi veći od prihoda, dobija se negativan finansijski rezultat, koji se upisuje na bilans uspeha na desnu stranu, kao što je grafički predstavljeno na slici 4:

Slika 4: Bilans uspeha

2.3. Profesionalna računovodstvena regulativa kao pretpostavka materijalno ispravne sadržine finansijskih izveštaja

Računovodstvo definišemo kao istinito i fer prikazivanje finansijskog položaja i uspešnosti određenog pravnog lica, odnosno kao potfunkciju funkcije upravljanja. Ono se ne može odvijati bez pravila za pripremanje, priznavanje i vrednovanje u finansijskim izveštajima, te se zbog toga u teoriji uvedeni pojam principa morao standardizovati. Standardizacija je izvršena u okviru pisanih pravila koji se generalno nazivaju *standardi* i tek kao takvi primenjuju u cilju da ispune sve zahteve i budu pouzdani.

Standardi, u najširem smislu, predstavljaju merilo neke kategorije, kroz formulisanje onoga što se za tu kategoriju smatra uobičajenim stanjem.

Praktično iskustvo se vezuje za standarde, tako da su oni proizvod teorije i praktičnih potreba na koje standard ima efekte.

Računovodstveni standardi se dele na nacionalne i međunarodne standarde (standarde prihvatljive u širem međunarodnom okruženju).

Nacionalni standardi predstavljaju standarde jedne zemlje i nastali su pod uticajem kulturnih, pravnih, socijalnih, finansijskih i ekonomskih sistema koji preovlađuju u konkretnoj nacionalnoj ekonomiji. Kao posledica primene nacionalnih standarda postoje različiti sistemi računovodstva, zasnovani na različitim standardima.

Vremenom, sa internacionalizacijom proizvodnje i trgovine, odnosno sa pojavom potrebe razumevanja finansijskih izveštaja različitih nacionalnih ekonomija, pojavljuju se trendovi za ujednačavanje standarda finansijskog računovodstva na globalnom nivou.

Kao rezultat privredne globalizacije tj. harmonizacije računovodstva pojavljuju se dve vrste standarda koji su prihvatljivi u međunarodnim okvirima:

- Međunarodni računovodstveni standardi (MRS) / Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja (MSFI) i
- Američki opšteprihvaćeni računovodstveni standardi (Generally Accepted Accounting Principles-GAAP).

Međunarodni računovodstveni standardi su doneti od strane Komiteta za MRS (International Accounting Standards Committee, IASC) koji je osnovan 1973. godine od strane 16 profesionalnih računovodstvenih organizacija iz raznih zemalja kao što su Australija, Kanada, Francuska, Nemačka, Japan, Meksiko, Holandija, Velika Britanija, Irska i SAD. Nešto kasnije, ovaj Komitet je pristupio Međunarodnoj federaciji računovođa (International Federation of Accountants, IFAC) osnovanoj 1977. godine sa ciljem da okupi sve profesionalne računovođe iz celog sveta zarad donošenja opšteprihvaćenih standarda. Od 1997-2000. godine IASC je reorganizovao standarde, čime je nastao International Accounting Standards Board (IASB) . IASB je trebalo da omogući dalji razvoj međunarodno prihvatljivih računovodstvenih standarda, a ishod je bio donošenje nekoliko standarda sa nazivom Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja (International financial reporting standards, IFRS). Od 2000. godine doneto je 6 IFRS-a, ali IASB je prihvatio i već postojeći 41 MRS koje je već prethodno doneo IASC.

S obzirom da je SAD najjača ekonomska sila na svetu, sa najrazvijenijim finansijskim tržištem, američki Opšteprihvaćeni računovodstveni principi su nacionalni standardi koji su čak i globalno prihvaćeni, naročito od strane zemalja kojima je SAD najveći spoljnotrgovinski partner.

MRS/ MSFI su šire prihvaćeni u odnosu na američke standarde.

Kada je reč o profesionalnoj regulativi u našoj zemlji, koja sledi svetski proces usaglašavanja sa MRS / MSFI, pored MRS / MSFI obuhvata i:

- Kodeks etike za profesionalne računovođe
- Međunarodne standarde revizije (MSR).

Kodeks etike za profesionalne računovođe (Code of Ethics for Professional Accountants) podrazumeva osnovne principe koje profesionalne računovođe moraju da poštuju prilikom pružanja računovodstvenih usluga. Tu spadaju sledeći principi:

- objektivnost – profesionalni računovođa ne sme biti pristrasan
- integritet – profesionalni računovođa mora biti iskren, čestiti i pošten
- poverljivost – poštovanje i poverljivost smatraju se kao deo profesionalnog etičkog ponašanja, profesionalni računovođa bi trebalo da pronikne u poslovanje poslovnog subjekta i te informacije čuva u tajnosti
- stručna osposobljenost – računovođa mora biti stručno potkovan i sposoban da primeni svoja znanja
- tehnički standardi – profesionalne računovodstvene i revizijske usluge trebalo bi da budu u skladu sa tehničkim standardima koje objavljuju i druge međunarodne organizacije
- profesionalno ponašanje – da se profesionalnost ne bi dovodila u pitanje, usluge se moraju pružati u skladu sa poslovnom praksom.

Međunarodni standardi revizije (MSR) koji su usvojeni 1996. godine, imaju za cilj stvaranje osnovnih obrazaca za obavljanje obavezne revizije računovodstvenih godišnjih izveštaja za srednja i velika pravna lica. Zbog toga što nisu postojali nacionalni standardi revizije na međunarodnom nivou došlo je do toga da su se MRS jako brzo prihvatili u mnogobrojnim zemljama, pa tako i u Srbiji.

Profesionalna računovodstvena regulativa je od izuzetnog značaja zbog mogućnosti upoređivanja finansijskih izveštaja iz regiona Evrope, a i šire. Doslednom primenom standarda se poboljšava funkcionisanje međunarodnog tržišta kapitala, jer investitori imaju mogućnost da prime kvalitetne računovodstvene informacije nekog pravnog lica koje su u potpunosti uporedive sa računovodstvenim informacijama koje je obezbedilo drugo pravno lice iste delatnosti iz različite zemlje. Razmena na tržištu kapitala je znatno olakšana upotrebom MRS / MSFI, jer svi učesnici na tržištu primenjuju istu računovodstvenu osnovu, čime se eliminiše sumnja od nejasnog razumevanja računovodstvenih informacija i/ili sumnja u istinitost i fer prezentaciju finansijskih izveštaja. Prema svemu izloženom možemo zaključiti da je profesionalna računovodstvena regulativa osnovna pretpostavka materijalno ispravne sadržine finansijskih izveštaja.

2.4. Osnovne karakteristike bilansa banke

Banke se kao poslovni entiteti po svojim poslovnim aktivnostima i karakteristikama znatno razlikuju od ostalih pravnih lica što se odražava i na strukturu i sadržaj finansijskih izveštaja banaka.

Bilans stanja banke predstavlja bilansni potencijal jedne banke, te mora da obezbedi informacije o:

1. Sredstvima banke kod Narodne banke tj. Centralne banke
2. Dinarskim plasmanima
3. Deviznim sredstvima i efektivima
4. Deviznim plasmanima i potraživanjima
5. Trajnim sredstvima i ulozima

Ove informacije se odnose na aktivu banke, te je neophodno da bilans stanja banke obezbedi i informacije o pasivi banke tj. informacije o:

1. Dinarskim i deviznim depozitima
2. Obavezama prema Narodnoj banci tj. Centralnoj banci
3. Obavezama prema drugim bankama
4. Obavezama po izdatim hartijama od vrednosti
5. Obavezama prema inostranstvu
6. Kapitalu, rezervama i dugoročnim rezervisanjima

Banku karakteriše i postojanje tzv. vanbilansnih pozicija čija vrednost često višestruko premašuje bilansnu aktivu i pasivu banke. Vanbilansne pozicije banke čine: date garancije i neiskorišćene kreditne obaveze, a značajne su iz razloga što predstavljaju dodatne rizike u bankarskom poslovanju.

Za razliku od bilansa stanja banke, bilans uspeha banke pruža informacije o prihodima i rashodima banke. Najznačajnije prihode banke, koji nastaju njenim poslovanjem, predstavljaju prihodi od kamata, naknada i provizija, kao i prihodi od posredovanja, dok su na strani rashoda najznačajniji rashodi po osnovu kamata, administrativni troškovi, neposlovni rashodi i porezi i doprinosi.

Čak i kada respektujemo činjenicu da se bilans uspeha banke odnosi na jedan vremenski period, a bilans stanja banke na određeni dan (najčešće zadnji dan u godini) tj. da je bilans stanja kumulativni pregled bilansnih pozicija banke, a bilans uspeha jednogodišnji pregled rezultata poslovnog uspeha banke, ova dva bilansa uvek treba posmatrati povezano. Razlog tome je u činjenici što se iskazani finansijski rezultat u bilansu uspeha (neraspoređena dobit ili nepokriveni gubitak) prenosi u bilans stanja banke, tako što se na strani pasive evidentira neraspoređena dobit, a na strani aktive neraspoređeni gubitak.

Prema tehnici izrade bilansa banke postoji bruto i neto bilans banke.

Kod bruto bilansa pojedine pozicije se iskazuju bez saldiranja. Po bruto principu sačinjava se bilans stanja i bilans uspeha i ostvareni dobitak u tekućoj godini trebalo bi da se unese na posebnu poziciju pasive, a gubitak na strani aktive. Ova vrsta bilansa povećava iskazanu moć o finansijskom položaju pravnog lica. Svaka vrsta prihoda i rashoda se prikazuje u posebnoj bilansnoj poziciji.

Kod neto bilansa pojedine bilansne pozicije se kompezuju i iskazuju u neto iznosu. U bilansu stanja pozitivan finansijski rezultat nije vidljiv, a gubitak se iskazuje samo u nepokrivenom iznosu.

Govoreći o bilansu banke potrebno je razlikovati:

- **BILANS JEDNE BANKE – pojedinačni bilans** - izražava celokupnu imovinu (aktivu) i obaveze (pasivu) jedne poslovne banke.
- **AGREGATNI BILANS SVIH BANAKA** – izražava prosti zbir svih aktivnih i pasivnih pozicija iz individualnih bilansa banaka, i u njemu se, bez ikakvih korigovanja, međubankarski odnosi u celini pokazuju bruto sistemom.
- **KONSOLIDOVANI BILANS SVIH BANAKA** – izražava zbir bilansa u kome su kompenzovani međusobni bankarski odnosi između poslovnih banaka a zadržani bruto principom odnosi poslovnih banaka sa centralnom bankom.
- **KONSOLIDOVANI BILANS UKUPNOG BANKARSKOG SISTEMA** – uključuje i bilanse centralne banke, osim bilansa poslovnih banaka. On predstavlja zbir bilansa svih banaka posle prethodnog prebijanja međubankarskih odnosa.

Na kraju izlaganja o specifičnosti bilansa banke, pouzdano možemo da zaključimo i tvrdimo, da je bilans banke, kao i bilans svakog drugog pravnog lica, ustvari javni, uopšteni prikaz informacija o imovinskom stanju i rezultatima poslovanja.

3. Analiza finansijskih izveštaja

Uspešnost poslovanja pravnog subjekta zahteva poznavanje osnovnih postavki analize finansijskih izveštaja. Takođe, za uspešno obavljanje revizije finansijskih izveštaja neophodno je poznavati osnovne postavke analize. Analizom se posmatranju, ispituju, ocenjuju i formulišu dijagnoze onih procesa koji su se desili i koji se nalaze u okviru finansijskih izveštaja.

Postoje dve vrste ciljeva analize finansijskih izveštaja, a to su opšti i posebni ciljevi.

Opšti ciljevi se baziraju na zarađivačkoj sposobnosti (rentabilnosti, profitabilnosti, uspešnosti) pravnog lica i njegovom finansijskom položaju, novčanim tokovima i promena na kapitalu u cilju pružanja informacija naručiocima analize.

Posebni ciljevi analize finansijskih izveštaja trebalo bi da zadovolje informacione potrebe stejkholdera². Od stejkholdera najznačajniji su investitori i kreditori, tj. oni korisnici koji obezbeđuju kapital i samim tim omogućavaju da pravni subjekt bude poslovno sposoban. Investitori i kreditori na osnovu informacija imaju za cilj da procene kvalitet ostvarenog rezultata, bilo dobitka ili gubitka, i budućih novčanih tokova koji su povezani sa njihovim ulaganjima. Državni aparat upotrebljava računovodstvene informacije zarad utvrđivanja mera i sprovođenja ekonomske politike, donošenja odgovarajućih odluka o podsticanju određenih

---

² Stejkholderi su vlasnici, zaposleni, kupci, investitori, kreditori, dobavljači, vlada i sl.

delatnosti i privrednih grana. Vlasnici i menadžeri koriste informacije analize finansijskih izveštaja u cilju planiranja, organizovanja i kontrole, što i jeste njihov zadatak.

Analiza finansijskih izveštaja kvantifikuje i istražuje veze i odnose koji postoje između pozicija bilansa stanja i bilansa uspeha čime se omogućava ispravna ocena finansijskog položaja, likvidnosti i uspešnosti poslovanja.

Postoje dva osnovna cilja analize, interni i eksterni cilj. Samim tim razlikujemo i dve osnovne vrste analize-internu i eksternu.

Interna analiza se obavlja unutar preduzeća i vrši je vlasnik ili rukovodstvo preduzeća.

Svaka druga analiza smatra se eksternom analizom i obavljaju je uglavnom revizori.

U praksi postoje i upotrebljavaju se različiti instrumenti analize tj. tehnike analize. Među najzastupljenijim tehnikama (instrumentima) javljaju se:

- Horizontalna analiza
- Vertikalna analiza
- Analiza osnovnih finansijskih indikatora (pokazatelja)
- Cash flow analiza
- Analiza pomoću neto obrtnog fonda
- Analiza leverage-a

3.1. Horizontalna analiza

Horizontalna analiza predstavlja poređenje bilansnih pozicija u bilansu stanja i bilansu uspeha za dve ili više godina. To je zapravo analiza promena između posmatranih perioda. U slučaju da se vrši analiza za period od 2 godine ovu analizu nazivamo komparativnom (uporednom) analizom, dok u slučajevima kada se analizira period koji je duži od 2 godine ovu analizu nazivamo analizom trenda razvoja pozicija bilansa. Promene između posmatranih perioda se mogu prikazati u apsolutnim iznosima, procentima, indeksima.

Horizontalnom analizom se postojećim bilansima dodaje još jedna kolona koja se naziva „povećanje“ odnosno „smanjenje“. U toj koloni se nalaze promene svih pozicija iz analiziranih bilansa tako da se prikazuju pozicije koje su rasle i one koje su opadale. Promene prikazane u procentima ili indeksima imaju više prednosti naročito u analizama koje treba da obuhvate jednu višegodišnju seriju izveštaja (3 ili 5 i više godina), jer se time olakšava njihovo tabelarno prikazivanje.

Kako bi se došlo do validnih zaključaka o dinamici promena preporučuje se izvođenje horizontalne analize praćenjem višegodišnjih trendova. Naime, rezultati dobijeni horizontalnom analizom, koja je sprovedena za vremenski period od 2 godine, mogu pružiti sliku o pozitivnim

kretanjima, ali ako se iste promene razmotre kroz duži vremenski period moglo bi se desiti da rezultat analize upućuje na moguće probleme.

Za izračunavanje promena u pozicijama finansijskih izveštaja i za njihovo upoređivanje, može se uzeti neka godina kao bazna, a onda se ostale godine upoređuju sa njom. Pored toga, mogu se praviti poređenja svake godine u odnosu na prethodnu.

Kod horizontalne analize može se pojaviti problem ako se dogode značajne promene u politici bilansiranja tj. računovodstvenoj politici poslovnog entiteta čiji se bilansi analiziraju. Takođe, problem može nastati ako postoji izuzetno visoka stopa inflacije. Navedeni problemi bi doveli do upoređivanja neuporedivih podataka, te je neophodno uskladiti bitne stavke bilansa pre analize, kako bi analiza uopšte imala smisla.

3.2. Vertikalna analiza

Vertikalnom analizom ili analizom strukture bilansa- prikazuje se učešće pojedinih grupa, podgrupa i pozicija finansijskih izveštaja u ukupnoj vrednosti tj. celini koju dati izveštaj sadrži. Jednostavnije rečeno reč je o upotrebi procenta za ocenu učešća nekih delova u celini. Celinu u bilansu stanja najčešće predstavlja zbir bilansa tj. zbir aktive odnosno pasive. U bilansu uspeha celinu najčešće čine prihod od prodaje roba i usluga. Ovako procentualno izražena struktura izveštaja daje jasnu sliku u odnosu na već date apsolutne iznose i predstavlja bolju osnovu za zaključivanje o nastalim promenama u strukturi bilansa stanja i uspeha u toku izveštajne godine. Ova analiza je značajna zato što se određene bilansne pozicije iskazuju kao 100 % , a onda se sve ostale pozicije iskazuju kao postotak od te osnovne pozicije. Reč je o strukturalnoj analizi finansijskih izveštaja, tj. o sagledavanju odnosa više pozicija u odnosu na jednu koja se tretira kao 100 %.

Ovako iskazani finansijski izveštaji nazivaju se common size.

3.3. Analiza pomoću finansijskih pokazatelja – ratio analysis

Racio u analizi finansijskih izveštaja predstavlja svaki broj koji pokazuje odnos između dve vrednosti u godišnjim računima. Racia se obično iskazuju u vidu procenta, količnika ili razlomka.

Racio analiza ili analiza pomoću finansijskih pokazatelja bavi se ispitivanjem odnosa između logički povezanih delova finansijskih izveštaja, u cilju da se istaknu ključne relacije potrebne za ocenu finansijskog položaja pravnog lica.

Pokazatelji (koeficijenti, indikatori) su odnosi između dve veličine izraženi u prostoj matematičkoj formuli i oni imaju svoju vrednost samo ako su pravilno interpretirani.

Međutim, racio analiza ne podrazumeva samo čisto matematičko izračunavanje pokazatelja nego je neophodno i njihovo tumačenje.

Prvi deo racio analize predstavlja neophodnu ali laku analitičku tehniku i daje nam odgovor šta racia pokazuju, u koju svrhu se koriste i koja im je informaciona vrednost.

Drugi deo analize je interpretacija pokazatelja koja se obavlja uvek u odnosu na neko pravilo, normu ili standard.

Razlikujemo nekoliko grupa finansijskih pokazatelja, tj. nekoliko vrsta racia od kojih su za banku najznačajniji :

- Pokazatelji likvidnosti
- Pokazatelji rentabilnosti
- Pokazatelji poslovne aktivnosti
- Pokazatelji tržišne vrednosti
- Pokazatelji finansijske strukture

Pokazatelji likvidnosti

Održavanje likvidnosti je izuzetno značajno za svako pravno lice, a posebno za banku. Cilj pokazatelja likvidnosti je da ukažu na sposobnost banke da servisira dospele obaveze plaćanja, uz održavanje potrebne strukture sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta. Najvažniji su sledeći pokazatelji:

POKAZATELJ OPŠTE (TEKUĆE) LIKVIDNOSTI = OBRтна SREDSTVA / KRATKOROČNE OBAVEZE

Ovaj racio pokazuje sa koliko je obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza i kratkoročni kreditori često analiziraju ovaj odnos. Kao normala uzima se odnos 2:1 u korist obrtnih sredstava. Što je ovaj pokazatelj veći to je veća i sposobnost banke da plati dospele obaveze. Visoka tekuća likvidnost može značiti da se gotovina ne upotrebljava na optimalan način.

POKAZATELJ REDUCIRANE LIKVIDNOSTI = LIKVIDNA SREDSTVA (GOTOVINA, KRATKOROČNI PLASMANI, POTRAŽIVANJA) / KRATKOROČNE OBAVEZE

Zbog činjenice da su zalihe najsporiji deo obrtne imovine, rigorozni test isključuje zalihe i predstavlja odnos likvidnih sredstava i kratkoročnih obaveza i smatra se strožijim testom ali i kao korisna provera prethodnog racia. Pokazatelj reducirane likvidnosti takođe prikazuje udeo gotovine i gotovinskih ekvivalenata u ukupnim obrtnim sredstvima.

Ovaj pokazatelj se zove Acid test. Ukoliko pravno lice ima odnos 1:1 smatra se da je stanje njegove tekuće likvidnosti relativno zadovoljavajuće.

NETO OBRтна SREDSTVA (WORKING CAPITAL) = OBRтна SREDSTVA – KRATKOROČNE OBAVEZE

Prikazuju sposobnost zaduživanja pravnog lica na kratki rok i ukazuju na onaj deo ukupnih obrtnih sredstava koji je pribavljen iz dugoročnih izvora finansiranja. Što su veća neto obrtna sredstva, veća je i likvidnost banke.

Praktično, dešava se da banke održavaju svoju likvidnost i sa pokazateljima koji su ispod normale ili suprotno, banke sa visokim vrednostima opšteg racia likvidnosti mogu imati velikih problema sa izmirivanjem svojih dospelih obaveza. Dakle, postoji niz faktora koji mogu uticati na likvidnosti kao što su: obim poslovne aktivnosti, vrsta delatnosti, struktura imovine i obaveza, uslovi kreditiranja od strane dobavljača i drugo.

Pokazatelji rentabilnosti (uspešnosti)

Rentabilnost je ekonomsko načelo poslovanja čijom se primenom postiže poslovanje u kome se sa što manjim angažovanim sredstvima postiže veća dobit .

Da bi banka poslovala rentabilno potrebno je da uz što manji trošak prikuplja slobodna novčana sredstva i da ih na efikasan način plasira svojim komitentima.

Relativni odnosi dve pozicije gde je u brojiocu dobitak, a u imeniocu neka forma sredstva, u stvari predstavljaju pokazatelje rentabilnosti.

Svaki prihod se može prikazati kao povećanje aktive ili smanjenje pasive, a rashod kao smanjenje aktive i povećanje pasive. Iznos dobitka ili gubitka nije toliko značajan za analizu (koristi se kod horizontalne analize), koliko je značajno staviti taj dobitak u odnosu sa sredstvima koja su angažovana u njegovom stvaranju.

Pokazatelji rentabilnosti su sledeći:

STOPA PROFITA = NETO PROFIT / UKUPAN PRIHOD

Osnovni cilj banke je ostvarenje što veće stope profita uz što manje angažovanje sredstava.

Na osnovu angažovanih sredstava se ostvaruje ili prihod ili mogući gubitak.

Profit se ostvaruje ukoliko su prihodi veći od rashoda.

STOPA PRINOSA NA UKUPNA POSLOVNA SREDSTVA = POSLOVNI DOBITAK / PROSEČNA POSLOVNA SREDSTVA

STOPA PRINOSA NA SOPSTVENA SREDSTVA = POSLOVNI DOBITAK / PROSEČNA SOPSTVENA SREDSTVA * 100

Banka koristi sredstva iz sopstvenih ili tuđih izvora finansiranja.

Za korišćenje tuđih izvora finansiranja plaća se kamata koja smanjuje stopu prinosa, pa je iz tih razloga bitno izračunati stopu prinosa na sopstvena sredstva.

Du Pont sistem analize

Ovaj sistem analize je poznat u praksi finansijskog menadžmenta i koristi se već duži niz godina. Du Pont sistem analize se primenjuje u finansijskom menadžmentu i u ovoj analizi ocene o pravnom licu donose se na osnovu utvrđivanja povezanosti između finansijskih koeficijenata. U Du Pont sistemu analize svi ratio brojevi se posmatraju u paketu.

Du Pont sistem analize počinje od stope prinosa na sopstveni kapital (return on equity, ROE) , kao jednim opštim pokazateljem uspešnosti poslovanja preduzeća

STOPA PRINOSA NA SOPSTVENA SREDSTVA = STOPA PRINOSA NA UKUPNA SREDSTVA X MULTIPLIKATOR SOPSTVENOG KAPITALA X KOEFICIJENT FINANSIJSKE STRUKTURE KAPITALA

STOPA PRINOSA NA UKUPNA SREDSTVA = STOPA NETO DOBITKA (NETO DOBITAK / PRIHODI OD PRODAJE) X KOEFICIJENT OBRTA UKUPNIH SREDSTAVA (NETO DOBITAK / PROSEČNA UKUPNA SREDSTVA)

Ovo je koeficijent kojim se procenjuje uspešnost pravnog lica.

Multiplikator sopstvenog kapitala se definiše kao odnos neto dobitka pravnog lica sa neto dobitkom uvećanim za kamatu i on pokazuje koliko dinara neto dobitka će ostati kao potencijalan prinos za akcionare u odnosu na ukupan prinos za sve stejkholdere:

MULTIPLIKATOR SOPSTVENOG KAPITALA = NETO DOBITAK / NETO DOBITAK + (KAMATA X (1 – STOPA POREZA))

Koeficijent finansijske strukture se definiše kao odnos prosečnih poslovnih sredstava i prosečnog sopstvenog kapitala i on prikazuje koliko na svaki dinar sopstvenog kapitala ima angažovanih obrtnih i dugoročnih sredstava:

KOEFICIJENT FINANSIJSKE STRUKTURE = PROSEČNA POSLOVNA SREDSTVA (DUGOROČNA I OBRтна) / PROSEČNI SOPSTVENI KAPITAL

Koeficijentom finansijske strukture se pokazuje stepen zaduženosti ili leveridž pravnog lica i iz njega se vidi koliko pravno lice pozajmljuje izvore finansiranja. Ratio je veći od 1 kada je učešće obaveza značajno u finansijskoj strukturi pravnog lica.

Koeficijent odnosa duga i sopstvenog kapitala (debt / equity ratio) se definiše kao:

KOEFICIJENT ODNOSA DUGA I SOPSTVENOG KAPITALA = PROSEČNE DUGOROČNE OBAVEZE / PROSEČAN SOPSTVENI KAPITAL

Proizvod stope prinosa na ukupna sredstva, multiplikatora sopstvenog kapitala i koeficijenta finansijske strukture daje stopu prinosa na sopstvena sredstva. Ova stopa je deo proširene Du Pont formule i to njene najsavremenije varijante.

Pokazatelji poslovne aktivnosti

Pokazatelji poslovne aktivnosti daju prikaz trenutne situacije angažovanja sredstava i njihovo optimalnije korišćenje. Aktivnosti banke se odražavaju u nastanku prihoda i rashoda, tj. troškova.
KOEFICIJENT OBRTA UKUPNIH OBRJNIH SREDSTAVA = UKUPNI RASHODI / PROSEČNA OBRJNA SREDSTVA

Ovaj pokazatelj prikazuje u kojoj su meri rashodi zastupljeni u prosečnim obrtnim sredstvima, takođe, on se ispoljava i na likvidnost banke.

Veći broj obrta ukupnih sredstava i manje učešće rashoda u toku jedne poslovne godine pružaju bolje pokazatelje aktivnosti.

KOEFICIJENT OBRTA NETO OBRJNIH SREDSTAVA = NETO PRIHOD OD REALIZACIJE / PROSEČNA NETO OBRJNA SREDSTVA

Ovaj koeficijent izračunava se odnosom neto prihoda i prosečnog neto obrta sredstava u toku jedne poslovne godine. Koeficijent obrta neto obrtnih sredstava nosi i potencijalnu nelikvidnost, jer kada se ubrza koeficijent obrta neto obrtnih sredstava dolazi do povećanja učešća kratkoročnih izvora finansiranja u ukupnim obrtnim sredstvima.

KOEFICIJENT OBRTA UKUPNIH POSLOVNIH SREDSTAVA = NETO PRIHOD OD REALIZACIJE / PROSEČNA UKUPNA POSLOVNA SREDSTVA

Koeficijent obrta ukupnih poslovnih sredstava daje sliku o opštoj efikasnosti ukupnih poslovnih sredstava i ostvarivanja neto prihoda od realizacije. Ovaj koeficijent dobija realniju sliku kada se upoređi sa koeficijentima drugih banaka ili sa ostvarenim koeficijentom u prethodnim godinama.

Povećanjem prihoda i koeficijent obrta ukupnih poslovnih sredstava se srazmerno povećava.

KOEFICIJENT OBRTA SOPSTEVNIH SREDSTAVA = NETO PRIHOD OD REALIZACIJE / PROSEČNA SOPSTVENA SREDSTVA

Ovaj pokazatelj predstavlja deo ukupnih poslovnih sredstava koji se finansira iz sopstvenih izvora. Prikazuje vrednost ostvarenog prihoda na osnovu uloženi sopstvenih sredstava.

Pokazatelji tržišne vrednosti

Pokazatelji tržišne vrednosti se često nazivaju i pokazatelji vlasništva i karakteristični su za akcionrska društva.

Ostvarivanje pozitivnog rezultata u toku poslovanja banke odražava se na njenu tržišnu vrednost. Niska tržišna cena akcija banke se dobija ako banka ne ostvari dovoljnu količinu profita.

Spomenućemo sledeće pokazatelje:

- Neto dobitak po akciji
- Odnos tržišne cene i dobitaka po akciji
- Pokazatelj plaćanja dividende
- Dividendna stopa
- Knjigovodstvena vrednost po akciji

Neto dobitak po akciji meri rentabilnost po jednoj običnoj akciji, koji se može podeliti akcionarima u vidu dividendi. Ovo je pouzdan pokazatelj uspeha poslovnog subjekta. Za ovaj pokazatelj se interesuju potencijalni ulagači jer ga upoređuju sa prethodnim godinama, a zatim donose odluke o kupovini ili prodaji akcija.

NETO DOBITAK PO AKCIJI = NETO DOBITAK / BROJ EMITOVANIH OBIČNIH AKCIJA

Odnos tržišne cene po akciji i neto dobitka po akciji:

ODNOS TRŽIŠNE CENE PO AKCIJI I NETO DOBITKA PO AKCIJI = TRŽIŠNA CENA / NETO DOBITAK PO AKCIJI

Ovaj pokazatelj upućuje koliko je puta veća cena akcija od dobitka na akcije i što je ovaj odnos veći veće je i poverenje akcionara. U tom slučaju i potencijalni investitori predviđaju da će pravno lice imati i koristiti mogućnost rasta i razvoja. Investitori su skloniji kupovini takvih akcija, što dovodi do rasta cena akcija banke.

Pokazatelj plaćanja dividende definiše se kao odnos veličina:

POKAZATELJ PLAĆANJA DIVIDENDE = ISPLAĆENA DIVIDENDA PO AKCIJI / NETO DOBITAK PO AKCIJI

Pokazatelj plaćanja dividende ukazuje na deo dobiti koji je isplaćen akcionarima u vidu dividende.

Dividendna stopa se dobija iz sledećeg odnosa:

DIVIDENDNA STOPA = DIVIDENDA PO AKCIJI / TRŽIŠNA CENA PO AKCIJI * 100

Dividendna stopa prikazuje tekući prinos koji akcionar ostvaruje u procentu u odnosu na tržišnu vrednost akcija koju poseduje.

Knjigovodstvena vrednost po akciji se dobija deljenjem sopstvenog kapitala sa brojem emitovanih običnih akcija:

KNJIGOVODSTVENA VREDNOST PO AKCIJI = SOPSTVENI KAPITAL / BROJ EMITOVANIH OBIČNIH AKCIJA

Knjigovodstvena vrednost po akciji predstavlja neto imovinu po akciji, predstavlja donju granicu tj. potencijalni iznos koji bi akcionari primili da dođe do likvidacije. Pretpostavlja se da se svi delovi iz bilansa mogu prodati po cenama iz bilansa. Ovo je minimalna vrednost po akciji.

Tržišna vrednost po akciji se dobija kada se tržišna cena pomnoži sa ukupnim brojem akcija u prometu na finansijskom tržištu:

TRŽIŠNA VREDNOST FIRME (TRŽIŠNA KAPITALIZACIJA) = BROJ EMITOVANIH AKCIJA U PROMETU X TRŽIŠNA CENA PO AKCIJI

Pokazatelji finansijske strukture

Finansiranje ukupnih sredstava u aktivi se obavlja iz obaveza ili sopstvenog kapitala. Struktura pasive može biti komponovana na različite načine kako bi odgovarala individualnim potrebama banke i strukturi aktive. U formiranju pasive treba voditi računa o tome da su zadovoljeni uslovi bilansnog pravila u užem ili širem smislu baš zato što pasiva može biti formirana prema potrebama banke.

Formiranje pasive, tj. odnos između sopstvenih izvora finansiranja i obaveza naziva se finansijskom strukturom.

Banka svoja novčana sredstva plasira na tržište u obliku kredita i drugih proizvoda i time zadovoljava potrebe svojih klijenata i ostvaruje profit. Za sve zainteresovane o poslovanju banke i za samu banku je bitno sagledati obim korišćenja sopstvenih i tuđih sredstava.

ODNOS POZAJMLJENIH PREMA UKUPNIM IZVORIMA FINANSIRANJA = POZAJMLJENI IZVORI (DUGOROČNE I KRATKOROČNE OBAVEZE) / UKUPNA PASIVA

Banka ostvaruje veće troškove poslovanja ukoliko je veći procenat učestvovanja pozajmljenih sredstava.

Prilikom plasiranja sopstvenih sredstava banka bi trebalo da vodi računa o odnosu dugoročnih i kratkoročnih pozajmljenih sredstava, jer imaju različit uticaj na obaveze, u vidu kamata.

KOEFICIJENT POKRIĆA RASHODA NA IME KAMATE = POSLOVNI DOBITAK / RASHODI NA IME KAMATE

Koeficijent pokrića rashoda na ime kamate proizilazi iz korišćenja tuđih izvora sredstava i plaćanja u vidu kamate. Što je veća kamata veća je i opterećenost poslovnog dobitka. Ovaj pokazatelj ne pruža pravu sliku o pokriću rashoda na ime kamata, nego zajedno sa ostalim pokazateljima oslikava realnije poslovanje banke.

3.4. Cashflow analiza – Izveštaj o novčanim tokovima

Danas je prisutna mogućnost manipulacije računovodstvenim pravilima prilikom obračuna rezultata što je dovelo do toga da se umanjuje efikasnost bilansa uspeha kao predmeta analize. Finansijska analiza je sve više počela pažnju da usmerava na Izveštaj o novčanim tokovima. Izveštaj o novčanim tokovima se definiše kao izvedeni finansijski izveštaj u kome su prikazani prilivi i odlivi gotovine po osnovu poslovne, investicione i finansijske aktivnosti u toku obračunskog perioda.

Izveštaj o novčanim tokovima ima tri dela:

- Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti
- Tokovi gotovine iz investicione aktivnosti
- Tokovi gotovine iz finansijske aktivnosti

U poslovne aktivnosti ubrajamo: prodaju gotovih proizvoda, pružanje usluga, plaćanje dobavljačima za materijal, robu, plaćanje troškova poslovanja (proizvodnih, neproizvodnih, zarada), isplata kao i naplata kamata na pozajmljena odnosno plasirana sredstva.

Razlika priliva i odliva gotovine jednaka je neto novčanim tokovima iz poslovnih aktivnosti.

Neto novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti se upoređuju sa neto dobitkom iz bilansa uspeha i retko su jednaki.

Nastanak izveštaja o novčanim tokovima zasniva se na prevođenju tokova rentabilnosti tj. prihoda i rashoda, na novčane tokove tj. primanja i izdavanja gotovine.

Investiciona aktivnost se odnosi na vrednovanje ulaganja čiji je rok duži od jedne poslovne godine. To su: nabavka nekretnina, postrojenja i opreme, nematerijalnih sredstava, ulaganja u dugoročne finansijske instrumente kao i njihova prodaja.

Finansijska aktivnost utiče na veličinu i strukturu izvora finansiranja, odnosno na promenu sopstvenog i pozajmljenog kapitala. U novčana primanja ubrajamo: uzimanje kredita, emisija obveznica i akcija, a u novčana izdavanja: isplata dividendi, povraćaj samo glavnice kredita.

Izveštaj o tokovima gotovine predstavlja i služi menadžerima, investitorima i kreditorima kao analitičko sredstvo da bi:

- Utvrdili iznos gotovine koja je obezbeđena iz poslovanja
- Procenili sposobnost pravnog lica da ispunjava sve svoje obaveze kao i isplatu dividendi
- Utvrdili iznos ulaganja u nove nekretnine, postrojenja i opremu
- Utvrdili obim finansiranja potrebnog za proširenje ulaganja u dugoročna sredstva ili nastavak poslovanja
- Procenili sposobnost pravnog lica da ostvaruje pozitivan tok gotovine u budućim periodima

Cash flow analiza se naziva i procena solventnosti, gde solventnost predstavlja sposobnost pravnog lica da pokriva sve svoje obaveze plaćanja u rokovima njihovog dospeća.

Procena solventnosti se sastoji iz:

- Operativne performanse
- Finansijske fleksibilnosti
- Procene likvidnosti

Operativne performanse podrazumevaju sposobnost pravnog lica da raste i razvija se kroz poslovne aktivnosti. Pravno lice koje najveće prilive gotovine ostvaruje od prodaje proizvoda, roba i usluga, a odlive gotovine od aktivnosti plaćanja troškova sadržanih u prodatim proizvodima, robama i uslugama je pravno lice čije su operativne performanse veoma dobre. Finansijska fleksibilnost odnosi se na procenu sposobnosti pravnog lica da generiše gotovinu iz drugih izvora koje nisu deo poslovne aktivnosti. Predstavlja sposobnost pravnog lica da se kreditno zadužuje, da emituje obveznice ili akcije, kao i da prodaje sredstva kojima raspolaže. Likvidnost je deo finansijske fleksibilnosti i definiše se kao kratkoročni aspekt posmatranja novčanih tokova pravnog lica, tj. predstavlja sposobnost pravnog lica da pretvori svoju aktivu u gotovinu. Likvidnost zavisi od sledećih finansijskih koeficijenata:

- Koeficijenti za procenu likvidnosti
- Utvrđivanje neto obrtnih sredstava
- Specifični koeficijenti koji se odnose na izvore o novčanim tokovima

3.5. Analiza neto obrtnog fonda

Analiza neto obrtnog fonda je jedan od bitnih instrumenata analize finansijskog položaja pravnog lica. Ova analiza se koristi za planiranje i kontrolu finansijske ravnoteže.

Ako se posmatra bilans stanja, to je deo sopstvenog i dugoročnog pozajmljenog kapitala, namenjenog finansiranju obrtne imovine. Kako su sopstveni i dugoročni pozajmljeni kapital namenjeni za pokriće ulaganja u stalnu imovinu, znači da je neto obrtni fond:

NETO OBRJNI FOND = DUGOROČNI IZVORI FNANSIRANJA – DUGOROČNA STALNA SREDSTVA

Neto obrtni fond ima istu vrednost kao neto obrtna imovina, tj. neto obrtna imovina predstavlja deo obrtne imovine koji nije finansiran iz kratkoročnih obaveza. Ovo tumačenje neto obrtnog fonda uslovljeno je poštovanjem zlatnog bilansnog pravila finansiranja u širem smislu koje podrazumeva dugoročno finansiranje dugoročno vezanih sredstava kao uslova za održanje dugoročne finansijske ravnoteže ali i kratkoročne finansijske ravnoteže, odnosno likvidnosti.

U upotrebi je i termin neto obrtna sredstva koji se izračunava na sledeći način:

NETO OBRJNA SREDSTVA = OBRJNA SREDSTVA – KRATKOROČNE OBAVEZE

Ako se dobije da je neto obrtno sredstvo pozitivna veličina onda predstavlja deo obrtnih sredstava koja nisu pokrivena kratkoročnim već dugoročnim izvorima i tada je postignuta dugoročna finansijska ravnoteža.

Ako je stalna imovina jednaka dugotrajnim izvorima to znači da su i obrtna sredstva jednaka kratkoročnim obavezama i tada je neto obrtni fond jednak nuli, što je retka pojava.

Negativan neto obrtni fond nije dobar za investitore i poverioce, jer on predstavlja finansijski poremećaj i nastaje ako su kratkoročne obaveze veće od obrtnih sredstava.

Varijacije neto obrtnog fonda predstavljaju uvek rezultat njegovih povećanja i smanjenja.

Povećanje neto obrtnog fonda nastaje:

- Kada dođe do smanjenja stalne imovine (prodaja osnovnih sredstava)
- Kada dođe do povećanja dugoročnih zajmova
- Zbog konverzije kratkoročnih u dugoročne obaveze
- Zbog dotacija za pokriće gubitka
- Kada su prihodi veći od ukupnih rashoda bez amortizacije

Smanjenje neto obrtnog fonda nastaje zbog:

- Gubitka
- Raspodele neraspoređenog dobitka
- Nabavke osnovnih sredstava
- Smanjenja sopstvenog kapitala
- Smanjenja obaveza
- Povećanja dugoročnih finansijskih plasmana

3.6. Analiza leverage-a

Rizik se definiše kao nepredviđeni događaj od kojeg pravno lice želi da se zaštiti tako što će pokušati da spreči njegov nastanak. Iz tih razloga rizik se meri i kvantifikuje. Sposobnost rizika da se kvantifikuje omogućila je razvoj analize leverage-a.

Postoje tri vrste rizika i leverage-a:

- poslovni rizik i poslovni leveridž,
- finansijski rizik i finansijski leveridž i
- kombinovani rizik i kombinovani leveridž.

Poslovni leveridž

Prelomna tačka rentabiliteta najbolje opisuje poslovni leveridž.

Da bi se prelomna tačka odredila potrebno je sve troškove podeliti u dve grupe:

- fiksni i
- varijabilni troškovi.

Fiksni troškovi predstavljaju troškove koji se ne menjaju kada dođe do promene obima aktivnosti, a varijabilni troškovi su oni koji se menjaju proporcionalno promeni obima aktivnosti.

OBRAČUN PRELOMNE TAČKE = FIKSNI TROŠKOVI (UKUPNI) / MARGINALNI DOBITAK PO JEDINICI

MARGINALNI DOBITAK PO JEDINICI = PRODAJNA CENA – VARIJABILNI TROŠKOVI PO JEDINICI UČINKA

Prelomna tačka predstavlja obim prodaje na kojem je ukupan prihod jednak ukupnim troškovima i tada se ostvaruje nulti rezultat.

Ukoliko je veće učešće fiksnih troškova u strukturi tada je veći i poslovni rizik jer veći fiksni troškovi smanjuju poslovni dobitak i povećavaju prelomnu tačku.

FAKTOR POSLOVNOG LEVERIDŽA = PROCENTUALNA PROMENA POSLOVNOG DOBITKA / PROCENTUALNA PROMENA OBIMA PRODAJE

Što je manji faktor poslovnog leveridža to je pravno lice manje rizično.

Finansijski leveridž

Fiksni troškovi su rashodi na ime kamate na emitovane i prodane obveznice ili na uzete bankarske kredite i njihovim postojanjem generiše se finansijski rizik pravnog lica. U vreme dospeća pravno lice mora imati novac za njihovu isplatu.

FAKTOR FINANSIJSKOG LEVERIDŽA = POSLOVNI DOBITAK / DOBITAK PRE POREZA

Poslovni i finansijski rizik deluju u istom pravcu. Oba leveridža, i poslovni i finansijski, odražavaju se na stopu prinosa na sopstvena sredstva, jer poslovni leveridž određuje procentualno povećanje poslovnog dobitka prema procentualnom povećanju obima prodaje, a finansijski leveridž određuje procentualno povećanje neto dobitka prema procentualnom povećanju poslovnog dobitka.

Kada se dejstvo oba leveridža kumulira, dobija se složen ili kombinovani leveridž i on prikazuje izloženost pravnog lica ukupnom riziku. Ovaj rizik je izražen za kapitalno intenzivna pravna lica sa visokim učešćem fiksnih troškova u strukturi ukupnih troškova. Ovakva pravna lica žele da iskoriste povećanje obima prodaje. Oni koriste dugoročni pozajmljeni kapital pa se povećava dejstvo finansijskog leveridža. Prilikom smanjenja obima prodaje, opterećenost fiksnim troškovima i rashodima na ime kamate, raste tako da pravno lice može biti izloženo neto gubicima.

4. Komparativna analiza finansijskih izveštaja banaka u Hrvatskoj i Srbiji

Analiza finansijskih izveštaja se bavi istraživanjem i kvantifikacijom funkcionalnih odnosa koji postoje između bilansnih pozicija, stanja i uspeha, sa ciljem da se omogući verodostojna ocena finansijskog položaja i profitabilnosti banke, kao i da se procene buduće performanse.

Komparativna analiza finansijskih izveštaja obuhvata četiri faze:

- Analiza okruženja banke
- Globalna analiza finansijskih izveštaja banke i njenih konkurenata
- Izbor i upotreba instrumenata analize
- Ocena dobijenih rezultata

U prvoj fazi, analizi okruženja u kome posluje banka nadgleda se eksterni i interni aspekti poslovanja banke. Eksterni aspekti poslovanja banke podrazumeva razmatranje opštih tržišnih uslova iniciranih od strane političkog, zakonodavnog i ekonomskog okruženja. Ova faza daje odgovore na sledeća pitanja:

- Kakva je banka po veličini?
- U kom pravcu se širi posao?

Interni aspekt prikazuje kritične faktore tokom vremena.

Ova prva faza je značajna pogotovo ako se vrši komparacija banaka u dužem vremenskom intervalu.

Druga faza, globalna analiza finansijskih izveštaja banke i njenih konkurenata ima za cilj identifikovanje trendova kretanja prihoda, rashoda, imovine, obaveza i kapitala. Analitičar prilikom sagledavanja pomenutih trendova bi trebalo da vodi računa o određenim faktorima koji mogu imati uticaj na prikazivanje i sadržinu finansijskih izveštaja. To podrazumeva događaje koji mogu znatno promeniti sliku o banci koju u posmatranom vremenskom periodu prikazuju njeni finansijski izveštaji. Analitičari takođe moraju imati u vidu da sadržina finansijskih izveštaja banke i njenih konkurenata može biti različita zbog promene računovodstvene politike banke u toku posmatranog perioda i zbog promene računovodstvene politike neposrednih konkurenata.

Izbor i upotreba instrumenata analize se svodi na izbor racio brojeva, tj. finansijskih koeficijenata. Izabrani racio brojevi bi trebalo da omogućе procenu i merenje ciljeva banke koji su identifikovani u početnoj fazi. Prilikom interpretiranja finansijskih izveštaja u ovoj fazi mogu se pojaviti različite vrednosti jednog racia za različite banke. Zato bi trebalo obračunati u dužem vremenskom periodu ključna racia za određenu banku, zatim sagledati visinu njihovih vrednosti u tom posmatranom intervalu i uporediti ih sa kretanjem istih racia kod konkurenata.

Poslednja faza obuhvata ocenu dobijenih rezultata na osnovu dobijenih racia. Korišćena racia u prethodnoj analizi trebalo bi da budu interpretirana tako da se na osnovu njih može uvideti kakvo je poslovanje banke i njenih konkurenata u toku prve faze analize. Nije dovoljno samo se osloniti na rezultate dobijene po osnovu racio analize, nego je neophodno vršiti i testiranje konzistentnosti rezultata posle svake faze komparativne analize finansijskih izveštaja. Tako se javlja informaciona osnova za razvijanje i održavanje konkurentne pozicije banke, što je u funkciji njenog uspešnog poslovanja.

Komparativni finansijski izvještaji služe kao podloga za sprovođenje horizontalne analize, tj. omogućavaju sagledavanje promena u toku vremena (više obračunskih razdoblja). Iz toga proizlazi da moramo raspolagati sa podacima za minimalno dve godine. Najčešće se jedna godina uzima kao baza, a ostale se razmatraju u odnosu na nju. Kroz horizontalnu analizu uočava se tendencija i dinamika promena pojedinih pozicija temeljnih finansijskih izveštaja. Ključna promenljiva u horizontalnoj analizi je vreme budući da se poređenjem elemenata finansijskih izveštaja, iskazanih u novčanim jedinicama, između dva ili više razdoblja donosi zaključak o kretanju pojave kroz posmatrano razdoblje na osnovu čega je moguće utvrditi problematična područja poslovanja.

Radom će biti predstavljena analiza:

- Vlasničke strukture
- Neto bilansne aktive
- Kapitala
- Rezervisanja
- Neto dobiti
- Osnovnih sredstava
- Depozita
- Plasmana
- ROA
- i ROE pokazatelji

u 10 hrvatskih i 10 srpskih banaka koje su izabrane nasumično, bez prethodnog poznavanja njihovog poslovanja i bez prethodnog upoređivanja njihove veličine, stabilnosti i značajnosti za bankarski sistem konkretne zemlje³.

Predstavljena komparativna analiza banaka Hrvatske i Srbije radiće se pretvaranjem nacionalnih valuta u evro zbog uporedivosti bilansa, pod pretpostavkama da je:

31.12.2011.	31.12.2010.
<i>1 EUR=104,64 RSD</i>	<i>1 EUR=105,5 RSD</i>
<i>1 EUR=7,52 HRK</i>	<i>1 EUR=7,37 HRK</i>

Tabela 1: Pretvaranje nacionalnih valuta u evro

4.1. Bankarski sistemi i finansijski izveštaji banaka u Hrvatskoj i Srbiji

Bankarski sistem predstavlja organizaciju bankarstva u nekoj zemlji ili grupi zemalja, u smislu strukture, funkcija, vlasništva i međusobne povezanosti banaka. Ovaj pojam može označavati i podelu rada među bankama u jednoj zemlji, koja je rezultat specijalizacije ili zakonskih propisa. Poslovanje individualnih banaka, odnosno način na koji obezbeđuju sredstva, koriste ih i upravljaju njima da bi ostvarile profit, uglavnom je slično u većini zemalja. Banke su u svim zemljama finansijski posrednici u poslovanju koje podrazumeva ostvarivanje profita.

Bankarski sistem jedne zemlje definiše:

- Vrste bankarskih organizacija
- Način njihovog osnivanja
- Prava upravljanja
- Obaveza održavanja likvidnosti i snošenja rizika u bankarskim organizacijama

³ Zbog različitosti banaka koje su izabrane za analizu, rezultati analize neće predstaviti potpuno realistične podatke o pokazateljima poslovanja banaka za celokupan bankarski sistem Hrvatske i Srbije, ali će svakako nedvosmisleno predstaviti osnovne pokazatelje stanja i trendova u poslovanju banaka analiziranih regija.

- Planiranje i poslovnu politiku
- Upotrebu i raspoređivanje prihoda i dobiti finansijskih organizacija

Bankarski sistemi pojedinih zemalja se znatno razlikuju, ali imaju i dosta sličnosti, s obzirom na to da im je svima zajedničko postojanje centralne banke i velikog broja poslovnih banaka različitog profila. Centralna banka sa posebnog mesta u bankarskom i kreditnom sistemu radi na usklađivanju ovih sistema, emituje novac, sprovodi mere za očuvanje njegove vrednosti i obavlja niz aktivnosti koje su od javnog interesa. Ona je emisiona ustanova, rezervna banka i neprofitna institucija.

Na čelu bankarskog sistema Srbije nalazi se Narodna banka kao centralna banka Republike Srbije. Ona je odgovorna za ostvarivanje cenovne stabilnosti i stabilno funkcionisanje finansijskog sistema Srbije.

Položaj, organizacija, ovlašćenja i funkcije Narodne banke Srbije, kao i odnos Narodne banke Srbije prema organima Republike Srbije i međunarodnim organizacijama i institucijama, uređeni su Ustavom Republike Srbije i Zakonom o Narodnoj banci Srbije (Službeni glasnik RS, br.72/2003, 55/2004 i 44/2010).

Narodna banka Srbije je samostalna i nezavisna u obavljanju zakonom definisanih funkcija, a za svoj rad je odgovorna Narodnoj skupštini Republike Srbije.

Narodna banka Srbije ima sledeće funkcije:

- utvrđuje i sprovodi monetarnu i deviznu politiku
- upravlja deviznim rezervama
- utvrđuje i sprovodi, u okviru svoje nadležnosti, aktivnosti i mere radi očuvanja i jačanja stabilnosti finansijskog sistema
- izdaje i oduzima dozvole za rad i vrši kontrolu boniteta i zakonitosti poslovanja banaka i obavlja druge poslove u skladu sa zakonom kojim se uređuju banke
- izdaje i oduzima dozvole, odnosno ovlašćenja za obavljanje delatnosti osiguranja i vrši nadzor nad obavljanjem te delatnosti i obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje
- izdaje i oduzima dozvole za rad društvima za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, vrši nadzor nad ovom delatnošću i obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom kojim se uređuju dobrovoljni penzijski fondovi
- izdaje i oduzima dozvole za obavljanje poslova lizinga, vrši nadzor nad obavljanjem ovih poslova i obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom kojim se uređuje lizing
- izdaje novčanice i kovani novac i upravlja tokovima gotovine
- uređuje, nadgleda i unapređuje nesmetano funkcionisanje platnog sistema

Narodna banka Srbije funkcioniše kao jedinstvena monetarna institucija.

Banke izveštavaju Narodnu banku Srbije na dnevnom, nedeljnom, desetodnevnom, mesečnom, kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem nivou.

Svaka banka je dužna da izradi sledeće izveštaje i dostavi ih Narodnoj banci Srbije:⁴

- Pregled najvećih akcionara banke
- Pregled ulaganja banke u lica koja nisu lica u finansijskom sektoru i u osnovna sredstva banke
- Pregled ulaganja banke u lica u finansijskom sektoru
- Velike izloženosti banke prema limitima izloženosti
- Velika izloženost prema grupi povezanih lica
- Izveštaj o restrukturiranim potraživanjima
- Izveštaje o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke
- Izveštaje o strukturi problematičnih kredita banke
- Mesečni izveštaj o pokazatelju likvidnosti banke
- Mesečni izveštaj o tokovima gotovine banke
- Mesečni izveštaj o ukupnim kreditima i plasmanima stanovništvu
- Bilans stanja banke
- Bilans uspeha banke
- Osnovni podaci o banci
- Izveštaj o primljenim i odobrenim zahtevima za odobravanje kredita, kao i o produženim i prevremeno otplaćenim kreditima
- Pregled najvećih deponenata banke
- Dnevni izveštaj o pokazatelju likvidnosti banke
- Dnevni izveštaj o pokazatelju deviznog rizika banke
- Izveštaj o uzetim i plasiranim kreditima i depozitima
- Izveštaj o dnevnom stanju na deviznim računima u domaćim i stranim bankama
- Izveštaj o novoj emisiji akcija banke
- Izveštaj o povećanju i smanjenju akcionarskog kapitala banke
- Konsolidovani bilans stanja bankarske grupe
- Konsolidovani bilans uspeha bankarske grupe

Banke u Srbiji sačinjavaju brojne izveštaje, koji se mogu podeliti prema nekoliko kriterijuma:

- Prema dinamici dostavljanja: dnevni, nedeljni, dekadni, mesečni, kvartalni, polugodišnji i godišnji.
- Prema onome kome se izveštaji dostavljaju: izveštaji prema Narodnoj banci Srbije, izveštaji prema matičnoj grupi kojoj banka pripada, pa se može reći da se oni dele na izveštaje za domaća regulatorna tela i na izveštaje za inostrana regulatorna tela (ove izveštaje rade samo banke koje su u vlasništvu nekih inostranih banaka)
- Prema odlukama koje propisuju određene izveštaje: izveštaji prema Odluci o adekvatnosti kapitala, izveštaji prema odluci o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke, izveštaji prema Odluci o uslovima i načinu rada deviznog tržišta, izveštaji prema Odluci o izveštavanju banaka i drugi.

---

⁴ Odluka o izveštavanju banaka, Službeni glasnik RS, br.45/2011, 94/2011, 87/2012

U Srbiji se poštuju Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja- IFRS, kao i Međunarodni računovodstveni standardi. Poštuju se i zakoni, propisi i odluke koje propisuje Narodna banka Srbije.

Bankarski sistem Republike Srbije pored Narodne banke Srbije čine i poslovne banke. Ukupno ih je 33, 21 strana i 12 domaćih.

Na bankarskom tržištu Srbije dominantne su banke sa stranim kapitalom.

Centralna banka u Hrvatskoj je Hrvatska narodna banka. S obzirom na sličnost regije u kojoj posluju hrvatske banke i Hrvatska narodna banka, postoji velika sličnost u bankarskim sistemima Hrvatske i Srbije.

Zadaci Hrvatske narodne banke su:

- utvrđivanje i sprovođenje monetarne i devizne politike
- izdavanje novčanica i kovanog novca
- izdavanje i oduzimanje odobrenja i saglasnosti u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija, kreditnih unija, institucija za platni promet i devizno poslovanje
- obavljanje poslova supervizije i nadzora u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija, kreditnih unija, institucija za platni promet
- vođenje računa kreditnih institucija i obavljanje platnog prometa po tim računima, davanje kredita kreditnim institucijama i primanje u depozit sredstava tih institucija
- uređivanje i unapređivanje sistema platnog prometa
- obavljanje zakonom utvrđenih poslova za Republiku Hrvatsku
- donošenje podzakonskih propisa u poslovima iz svoje nadležnosti

Banke Hrvatske su dužne da svoje izveštaje šalju Hrvatskoj narodnoj banci, ali i: Hrvatskoj udruzi banaka (HUB) i FINI-finansijska agencija, radi statističkih rezultata.

Godišnje finansijske izveštaje hrvatske banke sastavljaju i predaju u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Pravilnikom o načinu vođenja Registra godišnjih finansijskih izveštaja.

U bankama Hrvatske prilikom izveštavanja poštuju se, kao i u Srbiji, Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja.

Banke su dužne izveštavati Hrvatsku narodnu banku o:

- svim činjenicama koje se upisuju u sudski registar
- sazivanju glavne skupštine deoničara i svim odlukama donesenim na toj skupštini
- prestanku pružanja pojedinih bankovnih i/ili finansijskih usluga
- svakoj planiranoj promeni u temeljnom kapitalu kreditne institucije od 10 ili više posto
- dužnicima kreditne institucije čiji dug prelazi iznos koji odredi Hrvatska narodna banka, radi obaveštavanja svih kreditnih institucija o tim dužnicima
- ugroženosti likvidnosti ili solventnosti banke

- ako nastupe okolnosti za prestanak važenja odobrenja za rad, razlozi za oduzimanje odobrenja za rad ili razlozi za oduzimanje odobrenja za pružanje pojedinih finansijskih usluga

Na hrvatskom bankarskom tržištu posluju 32 banke, dve štedne banke, Hrvatska banka za obnovu i razvitak i pet stambenih štedionica.

Iz priloženog kratkog prikaza možemo zaključiti da su bankarski sistemi Hrvatske i Srbije veoma slični, kao i da su finansijski izveštaji banaka iz Hrvatske i Srbije bazirani na identičnim osnovama sastavljanja i obelodanjivanja, što ih čini kompatibilnim i u potpunosti uporedivim.

4.2. Analiza vlasničke strukture banaka u Hrvatskoj i Srbiji

Vlasnička struktura prikazuje u čijem su vlasništvu banke koje posluju na domaćem tržištu. Vlasnička struktura banaka je bitna za kvalitet rada banaka, a to je najupečatljivije na primerima iz analiziranog regiona u kojima se domaći vlasnik mahom nije valjano starao o svojoj imovini te se na samom početku XXI veka vlasnička struktura banaka masovno promenila.

Hrvatska	VLASNIČKA STRUKTURA	
	domaći kapital (%)	strani kapital (%)
1. Banco Popolare Croatia d.d.		98.26
2. Erste & Steiermarkische Bank d.d.		100
3. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.		100
4. OTP banka Hrvatska		100
5. BKS Bank d.d.		100
6. Raiffeisenbank Austria d.d.	25	75
7. Societe Generale-Splitska banka d.d.		100
8. Croatia banka d.d.	100	
9. Zagrebačka banka d.d.		96.22
10. Volksbank d.d.		100

Tabela 2: Vlasnička struktura banaka u Hrvatskoj

Analizom vlasničke strukture banaka u Hrvatskoj jasno možemo zaključiti da je od deset uzorkovanih banaka velika većina u stranom vlasništvu.

Srbija	VLASNIČKA STRUKTURA	
	domaći kapital (%)	strani kapital (%)
1.Banca Intesa a.d. Beograd		100
2.Erste Bank a.d. Novi Sad		100
3.Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Beograd		100
4.OTP banka Srbija a.d. Novi Sad		94.07
5.ProCredit Bank a.d. Beograd		100
6.Raiffeisen banka a.d. Beograd		100
7.Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd		99.99
8.Srpska banka a.d. Beograd	98.14	
9.Unicredit Bank Srbija a.d. Beograd		100
10.Volksbank a.d. Beograd		100

Tabela 3: Vlasnička struktura banaka u Srbiji

Analizom vlasničke strukture banaka u Srbiji dolazimo do istog zaključka.

I pored činjenice da u obe zemlje regiona strani kapital predstavlja većinsko vlasništvo banaka, razlika se može uočiti, strani kapital u Srbiji je još više zastupljen u odnosu na Hrvatsku.

4.3. Analiza neto bilansne aktive banaka u Hrvatskoj i Srbiji

Neto bilansna aktiva je ono čime banka raspolaže i predstavlja jedan od osnovnih pokazatelja veličine banke.

Bilansnu aktivu banke čine:

- dospeli i nedospeli kratkoročni i dugoročni krediti;
- depoziti kod banaka;
- kamate i naknade;
- dugoročne i kratkoročne hartije od vrednosti koje se drže do dospeća, kao i hartije od vrednosti koje su raspoložive za prodaju;
- učešća banke u kapitalu drugih pravnih lica;
- sredstva stečena naplatom potraživanja;
- gotovina u blagajni, sredstva na žiro-računu, zlato i drugi plemeniti metali;
- potraživanja od država i centralnih banaka, teritorijalnih autonomija i jedinica lokalne samouprave, javnih administrativnih tela, međunarodnih razvojnih banaka i međunarodnih organizacija;
- osnovna sredstva, investicione nekretnine i nematerijalna ulaganja;
- upisani a neuplaćeni akcijski kapital;
- sopstvene akcije;
- zalihe;
- druga bilansna aktiva.

Hrvatska	NETO BILANSNA AKTIVA			
	u hiljadama HRK		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banco Popolare Croatia d.d.	2,684,411	2,387,413	356,970	323,937
2.Erste & Steiermarkische Bank d.d.	57,222,955	50,509,000	7,609,436	6,853,324
3.Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.	41,085,768	39,122,156	5,463,533	5,308,298
4.OTP banka Hrvatska	12,836,729	12,758,122	1,707,012	1,731,088
5.BKS Bank d.d.	1,073,474	753,340	142,749	102,217
6.Raiffeisenbank Austria d.d.	38,805,436	43,009,000	5,160,297	5,835,685
7.Societe Generale-Splitska banka d.d.	26,870,168	26,743,000	3,573,161	3,628,630
8.Croatia banka d.d.	1,884,678	1,892,195	250,622	256,743
9.Zagrebačka banka d.d.	104,006,887	96,156,000	13,830,703	13,046,947
10.Volksbank d.d.	7,513,770	7,720,263	999,172	1,047,526

Tabela 4: Neto bilansna aktiva banaka u Hrvatskoj

Posmatrajući banke u Hrvatskoj uočavamo da je najveća banka Zagrebačka banka.

Zagrebačka banka je svoju bilansnu aktivu povećala u 2011. u odnosu na 2010. godinu i neosporno je da je ova banka vodeća po veličini na teritoriji Hrvatske. Prva sledeća banka po veličini je Erste & Steiermarkische Bank čija je bilansna aktiva upola manja u odnosu na Zagrebačku banku. Najmanja banka od posmatranih deset u Hrvatskoj je BKS Bank.

Iako 5 banaka beleži porast neto bilansne aktive u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, a 5 banaka pad, važno je uočiti da je ukupna neto bilansna aktiva u posmatranim bankama u Hrvatskoj tokom 2011. godine povećana u odnosu na 2010. za 2.5%.

Srbija	NETO BILANSNA AKTIVA			
	u hiljadama RSD		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banca Intesa a.d. Beograd	392,322,686	359,123,000	3,749,261	3,404,009
2.Erste Bank a.d. Novi Sad	72,076,944	62,131,643	688,809	588,926
3.Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Beograd	146,716,143	144,597,751	1,402,104	1,370,595
4.OTP banka Srbija a.d. Novi Sad	38,247,886	42,653,215	365,519	404,296
5.ProCredit Bank a.d. Beograd	59,621,996	69,671,964	569,782	660,398
6.Raiffeisen banka a.d. Beograd	194,064,106	178,833,012	1,854,588	1,695,100
7.Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd	189,261,508	136,433,936	1,808,692	1,293,213
8.Srpska banka a.d. Beograd	18,103,140	14,712,127	173,004	139,451
9.Unicredit Bank Srbija a.d. Beograd	198,568,042	166,982,191	1,897,630	1,582,770
10.Volksbank a.d. Beograd	80,016,654	83,041,354	764,685	787,122

Tabela 5: Neto bilansna aktiva banaka u Srbiji

Posmatrajući banke u Srbiji uočavamo da je najveća banka Banca Intesa.

Banca Intesa je svoju bilansnu aktivnu povećala u 2011. u odnosu na 2010. godinu i neosporno je da je ova banka vodeća po veličini na teritoriji Srbije. Prva sledeća banka po veličini je Raiffeisen banka čija je bilansna aktiva upola manja. Najmanja banka od posmatranih deset u Srbiji je ProCredit Bank.

7 banka beleži porast neto bilansne aktive u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, a 3 banke pad, što je uzrokovalo da je ukupna neto bilansna aktiva u posmatranim bankama u Srbiji tokom 2011. godine veća u odnosu na 2010. za 10.2%.

Ukupno posmatrano, neto bilansna aktiva je veća u Hrvatskoj nego u Srbiji, za posmatrane periode, uz napomenu da je rast neto bilansne aktive u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu znatno veći u Srbiji nego u Hrvatskoj.

4.4. Analiza kapitala banaka u Hrvatskoj i Srbiji

Kapital banke predstavlja njene izvore sredstava.

Hrvatska	KAPITAL			
	u hiljadama HRK		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1. Banco Popolare Croatia d.d.	331,892	285,381	44,135	38,722
2. Erste & Steiermarkische Bank d.d.	6,413,148	6,017,000	852,812	816,418
3. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.	5,456,405	6,382,435	725,586	866,002
4. OTP banka Hrvatska	1,390,187	1,483,659	184,865	201,311
5. BKS Bank d.d.	134,582	134,527	17,897	18,253
6. Raiffeisenbank Austria d.d.	5,630,772	5,671,000	748,773	769,471
7. Societe Generale-Splitska banka d.d.	3,459,284	3,319,000	460,011	450,339
8. Croatia banka d.d.	115,369	126,045	15,342	17,102
9. Zagrebačka banka d.d.	15,507,674	14,244,000	2,062,191	1,932,700
10. Volksbank d.d.	1,568,534	1,665,534	208,582	225,988

Tabela 6: Kapital banaka u Hrvatskoj

Posmatrajući banke u Hrvatskoj uočavamo da je banka sa najvećim kapitalom Zagrebačka banka. Zagrebačka banka je imala veći kapital u 2011. u odnosu na 2010. godinu i neosporno je da ova banka ima najveći kapital na teritoriji Hrvatske. Prva sledeća banka po visini kapitala je Erste & Steiermarkische Bank čiji je kapital 2.4 puta manji u odnosu na kapital Zagrebačke banke. Najmanji kapital od posmatranih deset banaka u Hrvatskoj ima Croatia banka.

Iako 4 banaka beleže porast kapitala u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, a 6 banaka pad, važno je uočiti da je ukupan kapital u posmatranim bankama u Hrvatskoj tokom 2010. godine bio veći u odnosu na 2011. za 0.3%.

Srbija	KAPITAL			
	u hiljadama DIN		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banca Intesa a.d. Beograd	80,414,325	57,289,120	768,486	543,025
2.Erste Bank a.d. Novi Sad	12,051,282	11,259,317	115,169	106,723
3.Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Beograd	33,011,260	31,616,735	315,475	299,685
4.OTP banka Srbija a.d. Novi Sad	9,136,213	6,759,965	87,311	64,075
5.ProCredit Bank a.d. Beograd	10,310,612	9,167,935	98,534	86,900
6.Raiffeisen banka a.d. Beograd	55,022,652	50,031,473	525,828	474,232
7.Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd	33,955,564	21,749,901	324,499	206,160
8.Srpska banka a.d. Beograd	4,652,818	2,985,138	44,465	28,295
9.Unicredit Bank Srbija a.d. Beograd	42,321,059	32,073,073	404,444	304,010
10.Volksbank a.d. Beograd	18,133,080	16,642,061	173,290	157,745

Tabela 7: Kapital banaka u Srbiji

Posmatrajući banke u Srbiji uočavamo da je banka sa najvećim kapitalom Banca Intesa. Banca Intesa je imala veći kapital u 2011. u odnosu na 2010. godinu i neosporno je da ova banka ima najveći kapital na teritoriji Srbije. Prva sledeća banka po visini kapitala je Raiffeisen banka čiji je kapital 1.3 puta manji u odnosu na kapital Banca Intese. Najmanji kapital od posmatranih deset banaka u Srbiji ima Srpska banka.

Svih 10 banaka beleže porast kapitala u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu. Uočavamo da je ukupan kapital u posmatranim bankama u Srbiji tokom 2011. godine bio veći u odnosu na 2010. za 20.5%.

Ukupno, kapital posmatranih banaka je veći u Hrvatskoj nego u Srbiji, za posmatrane periode, uz napomenu da je rast kapitala u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu zantno veći u Srbiji nego u Hrvatskoj.

4.5. Analiza rezervisanja banaka u Hrvatskoj i Srbiji

Rezervisanja predstavljaju obračunske pozicije koje omogućavaju obuhvatanje obaveza za pokriće troškova i rizika proisteklih iz poslovanja i koji će se pojaviti u narednim godinama.

Hrvatska	REZERVISANJA			
	u hiljadama HRK		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1. Banco Popolare Croatia d.d.	3,082	2,515	410	341
2. Erste & Steiermarkische Bank d.d.	98	86	13	12
3. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.	89,990	95,698	11,967	12,985
4. OTP banka Hrvatska	53,631	40,161	7,132	5,449
5. BKS Bank d.d.	1,807	1,768	240	240
6. Raiffeisenbank Austria d.d.	20,000	22,000	2,093	2,321
7. Societe Generale-Splitska banka d.d.	226	168	30	23
8. Croatia banka d.d.	9,038	14,432	1,202	1,958
9. Zagrebačka banka d.d.	348,000	376,000	46,277	51,018
10. Volksbank d.d.	5,130	5,676	682	770

Tabela 8: Rezervisanja banaka u Hrvatskoj

Posmatrajući banke u Hrvatskoj uočavamo da je banka sa najvećim rezervisanjima Zagrebačka banka. Zagrebačka banka je imala veća rezervisanja u 2010. u odnosu na 2011. godinu, samim tim znači da je imala lošije plasmane u 2010. godini, tj. da je imala mnogo više clijenata koji ne vraćaju pozajmljena sredstva banci i da je tokom 2011. godine taj problem rešila. Banka sa najmanjim rezervisanjima od posmatranih deset u Hrvatskoj je Erste & Steiermarkische Bank. Iako 4 banke beleže porast rezervisanja u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, 5 banka pad, a kod jedne banke je ostalo isto stanje u obe godine, važno je uočiti da su ukupna rezervisanja u posmatranim bankama u Hrvatskoj tokom 2010. godine veća u odnosu na 2011. godinu za 6.7%, što pokazuje da je u 2011. godini ukupno posmatrano, kvalitet kreditnog portfolija u Hrvatskoj bolji.

Srbija	REZERVISANJA			
	u hiljadama DIN		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banca Intesa a.d. Beograd	2,419,833	2,229,010	23,125	21,128
2.Erste Bank a.d. Novi Sad	424,012	333,661	4,052	3,163
3.Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Beograd	354,794	1,304,552	3,391	12,365
4.OTP banka Srbija a.d. Novi Sad	226,505	317,035	2,165	3,005
5.ProCredit Bank a.d. Beograd	103,557	57,697	990	547
6.Raiffeisen banka a.d. Beograd	1,589,249	2,281,163	15,188	21,622
7.Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd	752,448	294,100	7,191	2,788
8.Srpska banka a.d. Beograd	60,497	38,775	578	368
9.Unicredit Bank Srbija a.d. Beograd	134,737	142,461	1,288	1,350
10.Volksbank a.d. Beograd	336,476	306,465	3,216	2,905

Tabela 9: Rezervisanja banaka u Srbiji

Posmatrajući banke u Srbiji uočavamo da je banka sa najvećim rezervisanjima Banca Intesa. Banca Intesa beleži veća rezervisanja u 2011. u odnosu na 2010. godinu, tj. imala je lošije plasmane u 2011. godini. Banka sa najmanjim rezervisanjima od posmatranih deset u Srbiji je Srpska banka.

6 banka beleži porast rezervisanja u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, a 4 banake pad, pa je važno uočiti da su ukupna rezervisanja u posmatranim bankama u Srbiji tokom 2010. godine veća u odnosu na 2011. za 11.06%.

Ukupno posmatrano, najveća banka Hrvatske i najveća banka Srbije imaju, kako se može i očekivati i najveća rezervisanja. Rezervisanja su veća u Hrvatskoj nego u Srbiji, za posmatrane periode, što znači da Srbija ima bolji kreditni portfolio u odnosu na Hrvatsku, međutim Hrvatski bankarski sistem je mnogo više poboljšao svoj kreditni portfolio tokom 2011. godine u odnosu na Srbiju.

4.6. Analiza neto dobiti banaka u Hrvatskoj i Srbiji

Neto dobit predstavlja razliku između dobiti pre oporezivanja i poreza na dobit. Ovo je pokazatelj uspešnosti poslovanja banke.

Hrvatska	NETO DOBIT			
	u hiljadama HRK		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1. Banco Popolare Croatia d.d.	11,449	5,239	1,522	711
2. Erste & Steiermarkische Bank d.d.	803,106	758,000	106,796	102,849
3. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.	54,911	57,145	7,302	7,754
4. OTP banka Hrvatska	124,811	94,590	16,597	12,834
5. BKS Bank d.d.	45	235	6	32
6. Raiffeisenbank Austria d.d.	382,513	450,000	50,866	61,058
7. Societe Generale-Splitska banka d.d.	181,774	224,000	24,172	30,393
8. Croatia banka d.d.	-8,032	-42,129	-1,068	-5,716
9. Zagrebačka banka d.d.	1,628,270	1,558,000	216,525	211
10. Volksbank d.d.	2,405	45,378	320	6,157

Tabela 10: Neto dobit banaka u Hrvatskoj

Posmatrajući banke u Hrvatskoj uočavamo da je banka sa najvećom neto dobiti Zagrebačka banka. Zagrebačka banka je svoju neto dobit povećala u 2011. u odnosu na 2010. godinu. Prva sledeća banka sa najvećom neto dobiti je Erste & Steiermarkische Bank. Croatia banka je banka koja je ostvarila neto gubitak, u obe godine.

Iako 5 banaka beleži porast neto dobiti u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, a 5 banaka pad, od kojih jedna beleži neto gubitak, važno je uočiti da je ukupna neto dobit u posmatranim bankama u Hrvatskoj tokom 2011. godine povećana u odnosu na 2010. za 1.6%.

Srbija	NETO DOBIT			
	u hiljadama DIN		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banca Intesa a.d. Beograd	10,689,733	8,456,120	102,157	80,153
2.Erste Bank a.d. Novi Sad	783,068	317,410	7,483	3,009
3.Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Beograd	1,498,366	384,506	14,319	3,645
4.OTP banka Srbija a.d. Novi Sad	-1,260,853	-2,504,827	-12,049	-23,742
5.ProCredit Bank a.d. Beograd	1,669,102	434,884	15,951	4,122
6.Raiffeisen banka a.d. Beograd	5,308,209	2,900,462	50,728	27,493
7.Societe Generale banka Srbija a.d.Beograd	1,537,874	1,773,105	14,697	16,807
8.Srpska banka a.d. Beograd	233,145	1,439	2,228	14
9.Unicredit Bank Srbija a.d. Beograd	5,046,618	3,932,909	48,228	37,279
10.Volksbank a.d. Beograd	1,670,269	1,096,576	15,962	10,394

Tabela 11: Neto dobit banaka u Srbiji

Posmatrajući banke u Srbiji uočavamo da je banka sa najvećom neto dobiti Banca Intesa. Banca Intesa je svoju neto dobit povećala u 2011. u odnosu na 2010. godinu. Prva sledeća banka sa najvećom neto dobiti je Unicredit Bank Srbija čija je neto dobit upola manja u odnosu na Banca Intesu. Banka koja je ostvarila neto gubitak je OTP banka Srbija a.d. Novi Sad.

8 banka beleži porast neto dobiti u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, a 2 banke pad, s tim da jedna ostvaruje neto gubitak, pa je važno uočiti da je ukupna neto dobit u posmatranim bankama u Srbiji tokom 2011. godine povećana u odnosu na 2010. za 38.8%.

Ukupno posmatrano, neto dobit je veća u Srbiji nego u Hrvatskoj, za posmatrane periode, uz napomenu da je rast dobiti u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu znatno veći u Srbiji nego u Hrvatskoj.

4.7. Analiza osnovnih sredstava banaka u Hrvatskoj i Srbiji

Osnovna sredstva predstavljaju deo aktive banke i ne predstavljaju vrednosno značajnu poziciju bilansa stanja banke.

Hrvatska	OSNOVNA SREDSTVA			
	u hiljadama HRK		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banco Popolare Croatia d.d.	78,272	78,058	10,409	10,591
2.Erste & Steiermarkische Bank d.d.	409,549	396,000	54,461	53,731
3.Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.	342,248	1,135,036	45,512	154,008
4.OTP banka Hrvatska	205,047	200,863	27,267	27,254
5.BKS Bank d.d.	24,369	23,825	3,241	3,233
6.Raiffeisenbank Austria d.d.	474,987	378,000	63,163	51,289
7.Societe Generale-Splitska banka d.d.	207,034	258,000	27,531	35,007
8.Croatia banka d.d.	23,168	25,939	3,081	3,520
9.Zagrebačka banka d.d.	1,257,126	1,103,000	167,171	149,661
10.Volksbank d.d.	10,572	18,239	1,406	2,475

Tabela 12: Osnovna sredstva banaka u Hrvatskoj

Posmatrajući banke u Hrvatskoj uočavamo da je banka sa najvećim osnovnim sredstvima Zagrebačka banka. Zagrebačka banka je imala veća osnovna sredstva u 2011. u odnosu na 2010. godinu. Prva sledeća banka po veličini osnovnih sredstava je Hypo Alpe-Adria-Bank čija su osnovna sredstva 1.6 puta manja u odnosu na Zagrebačku banku. Banka sa najmanjim osnovnim sredstvima od posmatranih deset u Hrvatskoj je Volksbank.

Iako 5 banaka beleži porast osnovnih sredstava u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, a 5 banaka pad, važno je uočiti da su ukupna osnovna sredstva u posmatranim bankama u Hrvatskoj tokom 2010. godine veća u odnosu na 2011. za 17.8%.

Srbija	OSNOVNA SREDSTVA			
	u hiljadama DIN		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banca Intesa a.d. Beograd	6,583,748	6,388,002	62,918	60,550
2.Erste Bank a.d. Novi Sad	762,526	809,406	7,287	7,672
3.Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Beograd	1,080,198	1,224,436	10,323	11,606
4.OTP banka Srbija a.d. Novi Sad	1,903,744	3,070,607	18,193	29,105
5.ProCredit Bank a.d. Beograd	1,886,978	1,924,750	18,033	18,244
6.Raiffeisen banka a.d. Beograd	4,076,913	2,926,794	38,961	27,742
7.Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd	2,176,430	2,194,332	20,799	20,799
8.Srpska banka a.d. Beograd	1,529,507	733,204	14,617	6,950
9.Unicredit Bank Srbija a.d. Beograd	1,237,103	1,195,527	11,822	11,332
10.Volksbank a.d. Beograd	237,626	298,447	2,271	2,829

Tabela 13: Osnovna sredstva banaka u Srbiji

Posmatrajući banke u Srbiji uočavamo da je banka sa najvećim osnovnim sredstvima Banca Intesa. Banca Intesa je svoja osnovna sredstva povećala u 2011. u odnosu na 2010. godinu. Prva sledeća banka po veličini osnovnih sredstava je Raiffeisen banka čija su osnovna sredstva skoro upola manja u odnosu na Banca Intesu. Banka sa najmanjim osnovnim sredstvima od posmatranih deset u Srbiji je Volksbank.

4 banka beleže porast osnovnih sredstava u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, jedna ima približno iste vrednosti u obe godine, a 5 banaka pad, važno je uočiti da su ukupna osnovna sredstva u posmatranim bankama u Srbiji tokom 2011. godine povećana u odnosu na 2010. za 4.1%.

Ukupno posmatrano, osnovna sredstva su veća u Hrvatskoj nego u Srbiji, za posmatrane periode, uz napomenu da je rast osnovnih sredstava u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu znatno veći u Hrvatskoj nego u Srbiji.

4.8. Analiza depozita banaka u Hrvatskoj i Srbiji

Depozit predstavlja sredstva komitenata položena na računima u banci.

Depoziti mogu biti oročeni ili po viđenju. Banka njima prikuplja slobodna sredstva koja će dalje plasirati, a za njih komitentima isplaćuje kamatu.

Hrvatska	DEPOZIT			
	u hiljadama HRK		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banco Popolare Croatia d.d.	2,108,667	1,839,675	280,408	249,617
2.Erste & Steiermarkische Bank d.d.	31,787,000	30,328,000	4,226,995	4,115,061
3.Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.	10,958,202	9,311,696	1,457,208	1,263,459
4.OTP banka Hrvatska	10,237,378	10,211,971	1,361,353	1,385,613
5.BKS Bank d.d.	577,461	424,336	76,790	57,576
6.Raiffeisenbank Austria d.d.	24121	23,578	3,208	3,199
7.Societe Generale-Splitska banka d.d.	14126	13948	1,878	1,893
8.Croatia banka d.d.	1,295,573	1,283,322	172,284	1,741,28
9.Zagrebačka banka d.d.	75,381	70,668	10,024	9,589
10.Volksbank d.d.	5,336,674	5,557,675	709,664	754,094

Tabela 14: Depozit banaka u Hrvatskoj

Posmatrajući banke u Hrvatskoj uočavamo da je banka sa najvećim depozitima Erste & Steiermarkische Bank. Erste & Steiermarkische Bank je svoje depozite povećala u 2011. u odnosu na 2010. godinu. Prva sledeća banka po visini depozita je OTP banka Hrvatska čiji su depoziti tri puta manji u odnosu na Erste & Steiermarkische Bank. Banka sa najmanjim depozitima od posmatranih deset u Hrvatskoj je Societe Generale-Splitska banka.

6 banka beleži porast depozita u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, a 4 banke pad, pa je važno uočiti da su ukupni depoziti u posmatranim bankama u Hrvatskoj tokom 2011. godine povećani u odnosu na 2010. za 5.3%.

Srbija	DEPOZIT			
	u hiljadama DIN		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banca Intesa a.d. Beograd	235,364,794	236,510,888	2,249,281	2,241,809
2.Erste Bank a.d. Novi Sad	38,687,519	33,260,893	369,720	315,269
3.Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Beograd	68,284,756	60,636,685	652,568	574,755
4.OTP banka Srbija a.d. Novi Sad	11,979,148	18,429,603	114,480	174,688
5.ProCredit Bank a.d. Beograd	29,817,702	38,645,860	284,955	366,311
6.Raiffeisen banka a.d. Beograd	105,581,198	104,088,062	1,008,995	986,617
7.Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd	10,741,194	50,527,938	102,649	478,938
8.Srpska banka a.d. Beograd	12,996,796	11,386,917	124,205	107,933
9.Unicredit Bank Srbija a.d. Beograd	79,524,031	82,584,653	759,977	782,793
10.Volksbank a.d. Beograd	16,436,407	21,633,240	157,076	205,054

Tabela 15: Depozit banaka u Srbiji

Posmatrajući banke u Srbiji uočavamo da je banka sa najvećim depozitima Banca Intesa. Banca Intesa je svoje depozite povećala u 2011. u odnosu na 2010. godinu. Prva sledeća banka po veličini depozita je Raiffeisen banka čiji su depoziti tri puta manji u odnosu na Banca Intesa. Banka sa najmanjim depozitima od posmatranih deset u Srbiji je Srpska banka.

Iako 5 banka beleži porast depozita u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, a 5 banaka pad, važno je uočiti da su ukupni depoziti u posmatranim bankama u Srbiji u 2010. godini veći u odnosu na 2011. za 6.6%.

Ukupno posmatrano, depoziti su veći u Hrvatskoj nego u Srbiji, za posmatrane periode.

4.9. Analiza plasmana banaka u Hrvatskoj i Srbiji

Plasmani su krediti dati klijentima banke. Najveći deo aktive banke upravo čine ova sredstva.

Hrvatska	PLASMANI			
	u hiljadama HRK		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1. Banco Popolare Croatia d.d.	311,500	331,443	41,423	44,972
2. Erste & Steiermarkische Bank d.d.	39,395	35,118	5,239	4,765
3. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.	314,632	261,670	41,839	35,505
4. OTP banka Hrvatska	8,731,882	8,715,361	1,161,155	1,182,546
5. BKS Bank d.d.	344,349	180,018	45,791	24,426
6. Raiffeisenbank Austria d.d.	1,288	3,227	171	438
7. Societe Generale-Splitska banka d.d.	18,247	18,287	2,426	2,481
8. Croatia banka d.d.	244,133	282,159	32,464	38,285
9. Zagrebačka banka d.d.	78,586	72,223	10,450	9,800
10. Volksbank d.d.	6,202,640	6,493,677	824,819	881,096

Tabela 16: Plasmani banaka u Hrvatskoj

Posmatrajući banke u Hrvatskoj uočavamo da je banka sa najvećim plasmanima OTP banka Hrvatska. OTP banka Hrvatska je imala veće plasmane u 2010. u odnosu na 2011. godinu. Prva sledeća banka po veličini plasmana je Banco Popolare Croatia čiji su plasmani 27 puta manji u odnosu na OTP banku. Banka sa najmanjim plasmanima od posmatranih deset u Hrvatskoj je Raiffeisenbank Austria d.d.

4 banke beleže porast plasmana u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, a 6 banaka pad, pa je važno uočiti da su ukupni plasmani u posmatranim bankama u Hrvatskoj tokom 2010. godine veći u odnosu na 2011. za 2.6%.

Srbija	PLASMANI			
	u hiljadama DIN		u hiljadama EUR	
	31.12.2011.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banca Intesa a.d. Beograd	249,337,726	245,087,292	2,382,815	2,323,102
2.Erste Bank a.d. Novi Sad	45,952,774	43,808,647	439,151	415,248
3.Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Beograd	99,362,307	91,251,640	949,563	864,944
4.OTP banka Srbija a.d. Novi Sad	22,987,074	27,995,033	219,678	265,356
5.ProCredit Bank a.d. Beograd	45,560,238	44,623,032	435,400	422,967
6.Raiffeisen banka a.d. Beograd	102,784,275	96,984,321	982,266	919,283
7.Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd	126,583,155	103,108,530	1,209,701	977,332
8.Srpska banka a.d. Beograd	8,302,428	7,759,392	79,343	73,549
9.Unicredit Bank Srbija a.d. Beograd	132,929,028	112,254,522	1,270,346	1,064,024
10.Volksbank a.d. Beograd	47,860,725	60,566,669	457,385	574,092

Tabela 17: Plasmani banaka u Srbiji

Posmatrajući banke u Srbiji uočavamo da je banka sa najvećim plasmanima Banca Intesa. Banca Intesa je svoje plasmane povećala u 2011. u odnosu na 2010. godinu. Prva sledeća banka po visini plasmana je Unicredit Bank Srbija čiji su plasmani duplo manji u odnosu na Banca Intesu. Banka sa najmanjim plasmanima od posmatranih deset u Srbiji je OTP banka Srbija a.d. Novi Sad.

8 banka beleži porast plasmana u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, a 2 banke pad, pa je važno uočiti da su ukupni plasmani u posmatranim bankama u Srbiji u 2011. godini povećani u odnosu na 2010. za 6.2%.

Ukupno posmatrano, plasmani su veći u Srbiji nego u Hrvatskoj, za posmatrane periode, uz napomenu da je rast plasmana u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu znatno veći u Srbiji nego u Hrvatskoj.

4.10. Pokazatelj ROA u bankama Hrvatske i Srbije

ROA(DOBITAK(GUBITAK)/NETO AKTIVA)

ROA (return on asset) predstavlja povrat na uloženu imovinu koji se dobija tako što se u brojiocu koristi neka od veličina koje odražavaju povrat kao što su neto i bruto dobitak i podeli se sa vrednošću ukupne imovine. ROA je pokazatelj profitabilnosti imovine.

ROA pokazatelj ispod 0,5% predstavlja nisku profitabilnost imovine banke tj. upućuje na zaključak da je banka neefikasna.

ROA pokazatelj u rasponu od:

- 0.5% do 1% pokazuje prosečnu profitabilnost imovine banke
- 1% do 2% prikazuje profitabilnu imovinu banke

- 2% - 2,5% visoko profitabilna imovina banke
- preko 2,5% predstavlja kartelizaciju bankarskog tržišta, visoko rizični portfolio banke ili neki izuzetan događaj kao što je npr. prodaja objekta koji je u vlasništvu banke.

Hrvatska	ROA(dobitak(gubitak)/neto aktiva)	
	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banco Popolare Croatia d.d.	0,03	0,02
2.Erste & Steiermarkische Bank d.d.	0,13	0,13
3.Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.	0,01	0,009
4.OTP banka Hrvatska	0,06	0,06
5.BKS Bank d.d.	0,0003	0,002
6.Raiffeisenbank Austria d.d.	0,07	0,08
7.Societe Generale-Splitska banka d.d.	0,05	0,07
8.Croatia banka d.d.	-0,07	-0,33
9.Zagrebačka banka d.d.	0,0001	0,0001
10.Volksbank d.d.	0,002	0,03

Tabela 18: Pokazatelj ROA banaka Hrvatske

Posmatrajući banke u Hrvatskoj uočavamo da je banka sa najvećim ROA pokazateljem Erste & Steiermarkische Bank. Erste & Steiermarkische Bank je imala isti ROA pokazatelj i u 2010. i u 2011. godini. Prva sledeća banka po veličini ROA pokazatelja je Raiffeisenbank Austria. Banka sa najmanjim ROA pokazateljem od posmatranih deset u Hrvatskoj je Croatia banka.

Kod svih 10 posmatranih banaka ROA pokazatelj je ispod 0.5, što ukazuje na nisku profitabilnost imovine banke.

Iako 3 banke beleže porast ROA pokazatelja u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, 3 banke istu vrednost, 4 pad, od čega jedna negativnu vrednost, važno je uočiti da su ukupni ROA pokazatelji u posmatranim bankama u Hrvatskoj tokom 2011. godine veći u odnosu na 2010. za 74.8%, dakle 2010. godina je manje profitabilna za banke u Hrvatskoj u odnosu na 2011. godinu.

Srbija	ROA(dobitak(gubitak)/neto aktiva)	
	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banca Intesa a.d. Beograd	0,03	0,02
2.Erste Bank a.d. Novi Sad	0,01	0,005
3.Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Beograd	0,01	0,003
4.OTP banka Srbija a.d. Novi Sad	-0,03	-0,06
5.ProCredit Bank a.d. Beograd	0,03	0,006
6.Raiffeisen banka a.d. Beograd	0,03	0,02
7.Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd	0,008	0,01
8.Srpska banka a.d. Beograd	0,01	0,0001
9.Unicredit Bank Srbija a.d. Beograd	0,02	0,02
10.Volksbank a.d. Beograd	0,02	0,01

Tabela 19: Pokazatelj ROA banaka Srbije

Posmatrajući banke u Srbiji uočavamo da je banka sa najvećim ROA pokazateljem Banca Intesa. Banca Intesa je svoj ROA pokazatelj povećala u 2011. u odnosu na 2010. godinu. Prva sledeća banka po visini ROA pokazatelja je ProCredit Bank čiji je ROA pokazatelj 1.3 puta manji u odnosu na Banca Intesu. Banka sa najmanjim ROA pokazateljem od posmatranih deset u Srbiji je OTP banka.

Kod svih 10 posmatranih banaka ROA pokazatelj je ispod 0.5, što ukazuje da su banke neefikasne.

8 banaka beleži porast ROA pokazatelja u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, 1 banka istu vrednost u obe godine, a 1 pad, od čega jedna negativnu vrednost pokazatelja, važno je uočiti da su ukupni ROA pokazatelji u posmatranim bankama u Srbiji u 2011. godini povećani u odnosu na 2010. za 75.3%.

Ukupno posmatrano, ROA pokazatelji su veći u Hrvatskoj nego u Srbiji, za posmatrane periode.

4.11. Pokazatelj ROE u bankama Hrvatske i Srbije

ROE(DOBITAK(GUBITAK)/KAPITAL)

ROE (return on equity) predstavlja povrat od uloženog kapitala koji se dobija kada se rezultat poslovanja banke подели sa kapitalom. ROE je pokazatelj profitabilnosti sopstvenog kapitala.

Hrvatska	ROE(dobitak(gubitak)/kapital)	
	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banco Popolare Croatia d.d.	0,03	0,02
2.Erste & Steiermarkische Bank d.d.	0,13	0,13
3.Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.	0,01	0,009
4.OTP banka Hrvatska	0,09	0,06
5.BKS Bank d.d.	0,0003	0,002
6.Raiffeisenbank Austria d.d.	0,07	0,08
7.Societe Generale-Splitska banka d.d.	0,05	0,07
8.Croatia banka d.d.	-0,07	-0,33
9.Zagrebačka banka d.d.	0,0001	0,0001
10.Volksbank d.d.	0,002	0,03

Tabela 20: Pokazatelj ROE banaka Hrvatske

Posmatrajući banke u Hrvatskoj uočavamo da je banka sa najvećim ROE pokazateljem Erste & Steiermarkische Bank. Erste & Steiermarkische Bank je imala istu vrednost ROE pokazatelja u obe godine. Prva sledeća banka po veličini ROE pokazatelja je Raiffeisenbank Austria. Banka sa najmanjim ROE pokazateljem od posmatranih deset u Hrvatskoj je Croatia banka .

4 banke beleže porast ROE pokazatelja u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, 2 banke istu vrednost, 4 pad, od kojih jedna negativnu vrednost, međutim ukupni ROE pokazatelj u posmatranim bankama u Hrvatskoj je povećan u 2011. godini u odnosu na 2010. za 81.2%.

Srbija	ROE(dobitak(gubitak)/kapital)	
	31.12.2011.	31.12.2010.
1.Banca Intesa a.d. Beograd	0,13	0,15
2.Erste Bank a.d. Novi Sad	0,06	0,03
3.Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Beograd	0,05	0,01
4.OTP banka Srbija a.d. Novi Sad	-0,14	-0,37
5.ProCredit Bank a.d. Beograd	0,16	0,05
6.Raiffeisen banka a.d. Beograd	0,09	0,06
7.Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd	0,05	0,08
8.Srpska banka a.d. Beograd	0,05	0,0005
9.Unicredit Bank Srbija a.d. Beograd	0,12	0,12
10.Volksbank a.d. Beograd	0,09	0,07

Tabela 21: Pokazatelj ROE banaka Srbije

Posmatrajući banke u Srbiji uočavamo da je banka sa najvećim ROE pokazateljem Banca Intesa. Prva sledeća banka po veličini ROE pokazatelja je Unicredit Bank Srbija, čiji su ROE pokazatelji 1.2 puta manji u odnosu na Banca Intesu. Banka sa najmanjim ROE pokazateljem od posmatranih deset u Srbiji je OTP banka Srbija.

7 banaka beleže porast ROE pokazatelja u 2011.godini u odnosu na 2010. godinu, 1 banka istu vrednost u obe godine, a 2 pad, ali ukupni ROE pokazatelji u posmatranim bankama u Srbiji su u 2011. godini povećani u odnosu na 2010. za 71.2%.

Ukupno posmatrano, ROE pokazatelji su veći u Srbiji nego u Hrvatskoj, za posmatrane periode, što znači da su srpske banke profitabilnije od hrvatskih.

5. Zaključna razmatranja

Na osnovu urađenih poređenja u 10 hrvatskih i 10 srpskih banaka koje su izabrane nasumično, bez prethodnog poznavanja njihovog poslovanja i bez prethodnog upoređivanja njihove veličine, stabilnosti i značajnosti za bankarski sistem, dobijamo sledeće rezultate:

	Hrvatska	Srbija
	Trend(%)	Trend(%)
	2011.	2011.
Neto bilansna aktiva	+2.5	+10.2
Kapital	-0.3	+20.5
Rezervisanja	-6,7	+11,06
Neto dobit	+1.6	+38.8
Osnovna sredstva	-17.8	+4.1
Depoziti	+5.3	-6,6
Plasmani	-2.6	+6.2
Pokazatelj ROA	+74.8	+75.3
Pokazatelj ROE	+81.2	+71.2

Tabela 22: Trend banaka Hrvatske i Srbije za posmatrane periode

Ovaj tabelarni prikaz nam omogućava da donesemo sledeće zaključke:

- Neto blansna aktiva je veći rast imala u posmatranim bankama u Srbiji nego u posmatranim bankama u Hrvatskoj, za 7.7%. I banke Hrvatske i banke Srbije su imale povećanje neto bilansne aktive u 2011. godini.
- Kapital je veći rast imao u posmatranim bankama Srbije nego u bankama Hrvatske, za 20.2%. Banke Hrvatske su povećanje kapitala postigle u 2010. godini, a banke Srbije u 2011. godini.
- Smanjenje rezervisanja beleže banke u Hrvatskoj, dok banke u Srbiji beleže trend rasta rezervisanja.
- Neto dobit beleži veći rast u posmatranim bankama Srbije nego u posmatranim bankama Hrvatske, za 37.2%. Banke obe države su povećanje neto dobiti imale u 2011. godini.
- Osnovna sredstva su veći rast imala u posmatranim bankama Hrvatske nego u posmatranim bankama u Srbiji, za 13.7%. Povećanje osnovnih sredstava banaka Hrvatske se desilo u 2010. godini, a u bankama Srbije povećanje se desilo u 2011. godini.
- Analizom vlasničke struktura u obe zemlje zaključujemo da je strani kapital dominantan.
- Depoziti su veći rast imali u posmatranim bankama u Srbiji nego u posmatranim bankama u Hrvatskoj, za 1.3%. Banke Hrvatske su ostvarile povećanje depozita u 2011. godini, a banke Srbije u 2010. godini.
- Plasmani su veći rast imali u posmatranim bankama u Srbiji nego u posmatranim bankama u Hrvatskoj, za 3.6%. Banke Hrvatske su imale porast plasmana u 2010. godini, a banke Srbije u 2011. godini.

- Pokazatelj ROA su u posmatranim bankama Srbije bili veći u 2011. godini nego u posmatranim bankama Hrvatske, za 0.5%.
- Pokazatelj ROE je u bankama Hrvatske u 2011. godini povećan u odnosu na Srbiju u istoj godini za 10%.

Predstavljenom analizom, tj. samom činjenicom da je bilo moguće uporediti finansijske izveštaje dve države i da smo do podataka mogli lako doći, jer su javno prezentovani, potvrdili smo prvu ispitivanu hipotezu: „finansijski izveštaji su jednaki javnim izvorima informacija“.

Uspeh banke se ocenjuje na osnovu svih analiziranih pokazatelja, tako da smo kroz predstavljenu analizu utvrdili da su banke u Hrvatskoj jače i uspešnije od srpskih banaka, jer su im svi analizirani pokazatelji u apsolutnim iznosima veći u odnosu na srpske banke. Na osnovu ove činjenice možemo tvrditi da je bankarski sistem u Hrvatskoj jači u odnosu na bankarski sistem Srbije. Međutim, posmatrajući promene u bankarskom sistemu može se zaključiti da srpske banke beleže rastući trend u poslovanju u odnosu na Hrvatske banke.

Rezultati analize upućuju na zaključak da su tokom 2011. godine banke u Hrvatskoj uvećale svoju neto bilansnu aktivu, povećale kapital, ulagale u osnovna sredstva i prikupljale depozite, ostvarili veće ROA pokazatelje, što znači da su radile na svojoj stabilnosti i stvaranju dobre podloge koja bi mogla rezultirati da u budućem periodu one nastave trend jačanja i ekspanzije. Za razliku od njih, srpske banke su zabeležile pozitivne trendove u svim analiziranim aspektima (izuzev prikupljanju depozita), što bi značilo da su bile usmerene na zaradu, ali vodile računa o baznim performansama uspešnosti.

Jednostavnije rečeno, banke u Hrvatskoj su veće, bolje i uspešnije, ali sporije rastu i razvijaju se u odnosu na banke u Srbiji, za posmatrane periode.

Rezultati analize su potvrdili i drugu testiranu hipotezu: što je bolji bilans banke-banka je uspešnija.

Predstavljenom komparativnom analizom smo pokušali i da potvrdimo hipotezu da uspešnost poslovanja banke predstavlja odnos kapitala i obaveza u pasivi. Iako nismo raspolagali podatkom ukupnih obaveza posmatranih banaka, problem smo razmatrali poređenjem kapitala i rezervisanja. Posmatrajući kapital kao izvor sredstava i rezervisanja obračunske pozicije koje omogućavaju obuhvatanje obaveza za pokriće troškova i rizika proisteklih iz poslovanja i koji će se pojaviti u narednim godinama-jasno je da su banke sa većim kapitalom i manjim rezervisanjima uspešnije od banaka gde je kapital manji, a rezervisanja veća.

Postavljenu hipotezu potvrđuju sledeći odnosi:

- Najlošiji odnos kapitala i rezervisanja u Hrvatskoj ima Croatia banka d.d. koja je iskazala gubitak u poslovanju. Velike obaveze, nizak rezultat. Ista banka beleži negativne ROA i ROE pokazatelje.

- Najveće smanjenje rezervisanja u Srbiji ima Hypo Alpe Adria Bank a.d. Beograd koja za istu godinu kada beleži smanjenje rezervisanja ima uvećanje dobiti 5 puta u odnosu na prethodnu godinu. Manje obaveze, bolji rezultat.

Posmatrajući cele bankarske sisteme odnosi su takvi da je ukupan kapital u Hrvatskoj veći od ukupnog kapitala u Srbiji, kao i rezervisanja. Međutim, odnos kapitala i obaveza (u našem tumačenju rezervisanja) je mnogo bolji u Hrvatskoj što dokazuju i pokazatelj uspešnosti ROE.

Činjenica je da tumačenje odnosa kapitala i rezervisanja može biti mnogo šire, ali prezentovani odnosi su dovoljni za dokazivanje postavljene hipoteze.

Banke različitih regiona nije lako upoređivati jer između zemalja postoje razlike u samoj strukturi poslovanja pojedinačnih bankarskih sektora, razlike u valutnoj, ročnoj i namenskoj strukturi kredita u jednoj zemlji koje se odražavaju na prihod od kamata na nivou sektora, pa je potrebno porediti samo kamate na istovrsne kredite. Zatim, znatnu ulogu igra i sama struktura aktive banaka, pa bankarski sektori kod kojih u ukupnoj bilansnoj sumi dominantno učešće imaju krediti stanovništvu i pravnim licima, što je slučaj sa bankama u Srbiji, imaju relativno veće prikazane pokazatelje zarade od kamata po kreditima u odnosu na one koju svoju zaradu zasnivaju i na ostalim bankarskim poslovima. Preporuka je ekonomista da se poslovanje banaka uporedno meri prinosom na kapital (ROE) i prinosom na aktivu (ROA), što smo mi i učinili.

I pored iznetih zapažanja o ograničenjima primene komparativne analize u različitim regionima, bićemo slobodni da iznesemo i neke zaključke koji su sekundarni produkt ranije iznetih zaključaka.

Posmatrajući bankarski sistem Srbije zaključujemo da je on stabilan i da redovnu i permanentnu kontrolu nad njim sprovodi Narodna banka Srbije. Kada se govori o stabilnosti bitni su sledeći parametri: likvidnost, solventnost i rezervacija za moguće gubitke. Literatura prepoznaje da srpske banke imaju visoku likvidnost i viši nivo kapitalizacije u odnosu na međunarodne pokazatelje. Na bankarskom tržištu naše zemlje dominantne su banke sa stranim kapitalom. Međutim, srpske banke nisu filijale stranih banaka već su posebna pravna lica registrovana u Srbiji. U bankarskom sektoru Srbije postoji jaka konkurencija. I dok se pravac razvoja bankarskog sistema ne može tačno predvideti, banke sa većinskim inostranim kapitalom su zauzele jake pozicije. Osnovni cilj daljeg razvoja i reformi bankarskog sistema Srbije je izgradnja bankarskog sistema koji će biti kompatibilan sa već postojećim bankarskim sistemima u zemljama sa razvijenom tržišnom privredom.

Za banke hrvatskog sistema možemo reći da nastavljaju značajna ulaganja u tehnološki razvoj radi povećanja ponude i kvaliteta finansijskih proizvoda i usluga, a posebna pažnja se posvećuje sigurnosti poslovanja i uvođenju sigurnosnih standarda. Hrvatska narodna banka podržava potrebnom likvidnošću svaku banku koja posluje u skladu sa zakonskim propisima i čija uprava i nadzorni odbor na odgovarajući način vode brigu o zdravom i stabilnom daljem poslovanju.

Najbolje poređenje banaka u Srbiji i Hrvatskoj, kao i celokupnog bankarskog sistema obe zemlje moguće je sagledati i kroz sledeće pokazatelje koji će potvrditi sličnost okruženja u kojem banke ovih zemalja posluju i naglasiti neznatno bolje rezultate banaka u Hrvatskoj kao i celokupnog bankarskog sistema Hrvatske :

	2007		2008		2009		2010	
	HRVATSKA	SRBIJA	HRVATSKA	SRBIJA	HRVATSKA	SRBIJA	HRVATSKA	SRBIJA
Plasmani privatnom sektoru (u procentima BDP-a)	63.1	35.2	64.4	40.2	65.9	45.1	70.1	51.4
NPL = rast kreditnog rizika (u procentima ukupne aktive)	4.8	–	4.9	11.3	7.8	15.5	11.2	16.9
Prinos na kapital (ROE, u procentima)	10.9	8.5	9.9	9.3	6.4	4.6	7	5.4
Kapitalna adekvatnost (u procentima rizikom ponderisane aktive)	16.9	27.9	15.4	21.9	16.6	21.3	18.8	19.9
Potreban dodatni kapital	U Hrvatskoj 0.5 milijardi evra U Srbiji 0.7 milijardi evra							
Mogućnost prodaje kapitala	U obe zemlje: DA, ALI TEŠKO							
Profitabilnost inostranih banaka	U obe zemlje: PRIHVATLJIVO							
Mogućnost dokapitalizacije od strane matice	U obe zemlje: NE							
Rizik negativnog rasta	U obe zemlje: VISOK							

Tabela 23: Pokazatelji sličnosti okruženja u kojem posluju banke Hrvatske i Srbije

Smatramo da predstavljeni loši pokazatelji u tabeli mogu biti rešeni nadnacionalnim regulisanjem, ali mišljenja smo da ako do toga ne dođe moguće je očekivati jednu vrstu intervencionističkog haosa koji će nastati kao posledica različitih i međusobno konkurentnih regulatornih reakcija na nacionalnom nivou.

Na srednji i dugi rok razvoj bankarstva obe zemlje postaje uslovljen nivoom i kvalitetom domaće štednje (ročnom i valutnom strukturom). Ovaj strukturni jaz će biti vrlo teško prevazići, tako da

će nekreditni kanali unosa kapitala (strane direktne investicije, doznake) postati bitni za finansiranje investicija i održavanje finansijske stabilnosti. U međuvremenu bi nacionalna regulativa trebalo da bude usmerena na povećanje agregatne stope štednje, aktiviranje mehanizama institucionalne štednje (osiguranje života, penziono osiguranje). Drugi važan startegijski pravac strukturnih reformi može biti osposobljavanje finansijskog tržišta za finansiranje realnog i javnog sektora. Reforme bi trebalo da povećaju nivo sigurnosti ovih instrumenata, posebno instrumenata javnog duga.

Svi izneti zaključci imaju uporište u anlazi koju smo obavili i literaturi koju smo konsultovali.

Literatura

- [1] Bjelica V. , *Bankarstvo u teoriji i praksi*, Subotica, 2005
- [2] Vasiljević B. , Jelić R. , Zarić D., *Upravljanje u bankama*, Centra za ekonomska istraživanja, Beogradska banka, Beograd, 1990
- [3] Vunjak N.: *Poslovno bankarstvo* Subotica 2002
- [4] Žager, K. , Mamić, I. , Sever, S. , Žager, L. , *Analiza finansijskih izvještaja*, Masmedia Zagreb, 2008
- [5] Knežević, G. *Analiza finansijskih izvještaja*, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2012
- [6] Muminović S., članak "*Upravljanje imovinom i obavezama banke*", časopis *Finansije* 1-6-2004, Ministarstvo finansija
- [7] Petrović, Z. (2012) : *Međunarodni standardi revizije*, Univerzitet Singidunum, Beograd
- [8] Radovanović, R. (1996) : *Analiza poslovanja preduzeća*, Beograd
- [9] Stanišić, dr M. *Revizija*, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2008
- [10] Stojilković, M. , Krstić J. (2000) : *Finansijska analiza*, Niš
- [11] Cocozza, E., Colabella, A. and F. Spadafor, „The Impact of the Global Crisis on South-Eastern Europe“, IMF Working Paper, WP/11/300. IMF, International Financial Statistics and World Economic Outlook database (September 2011)
- [12] Šabović, Šerif: *Osnovi bankarstva*, Peć, Leposavić, Visoka ekonomska škola strukovnih studija, 2008.
- [13] Službeni glasnik RS, br.45/2011, 94/2011, 87/2012
- [14] www.nbs.rs – Narodna banka Srbije
- [15] www.hnb.hr –Hrvatska narodna banka

Kratka biografija

Aleksandra Tešanović rođena je 21.06.1988. u Osijeku.

Osnovnu školu završava u Baču, kao nosilac Vukove diplome i diplome Đaka generacije.

Srednju školu, gimnaziju, završava u Bačkoj Palanci, takođe kao nosilac Vukove diplome.

Kroz školovanje učestvovala na mnogobrojnim takmičenjima iz prirodnih i društvenih nauka.

Ističe se na polju recitatorstva, besedništva, i glume.

Bila voditelj mnogobrojnih manifestacija, među kojima se ističu Dani evropske baštine.

U 8. Razredu učestvovala na Matematičkoj olimpijadi u Beogradu

2007. godine upisuje Prirodno-matematički fakultet, Matematiku finansija.

2011. godine završava osnovne studije i upisuje master studije, Primenjena matematika-Matematika finansija.

Univerzitet u Novom Sadu
Prirodno-matematički fakultet
Ključna dokumentacijska informacija

Redni broj:

RBR

Identifikacioni broj:

IBR

Tip dokumentacije: Monografska dokumentacija

TD

Tip zapisa: Tekstualni štampani materijal

TZ

Vrsta rada: Master rad

VR

Autor: Aleksandra Tešanović

AU

Mentor: Dr Nataša Spahić

MN

Naslov rada: Komparativna analiza finansijskih izveštaja banaka u Hrvatskoj i Srbiji

NR

Jezik publikacije: Sprski (latinica)

JP

Jezik izvoda: s/en

JI

Zemlja publikovanja: Republika Srbija

ZP

Uže geografsko područje: Vojvodina

UGP

Godina: 2013

GO

Izdavač: Autorski reprint

IZ

Mesto i adresa: Trg Dositeja Obradovića 4, 21000 Novi Sad

MA

Fizički opis rada: (5/ 65/ 1 / 23 / 4 / 0 / 0)

FO

Naučna oblast: Matematika-finansije

NO

Naučna disciplina: Revizija

ND

Predmetna odrednica, ključne reči: Komparacija, finansijski izveštaji

PO**UDK**

Čuva se: Biblioteka departmana za matematiku i informatiku, Prirodno- matematički fakultet,
Trg Dositeja Obradovića 4, Novi Sad

ČU

Važna napomena: Nema

VN

Izvod: Radom su obuhvaćeni pregledi bazirani na tipu komparativne analize koji predstavljaju dobar osnov za izvođenje poređenja jedne komponente (banke u Srbiji, grupe banaka u Srbiji) sa najboljom komponentom u istoj ili komplementarnoj klasi (bankom u Hrvatskoj/grupom banaka u Hrvatskoj), a sve u cilju ocene nivoa efektivnosti i efikasnosti predmetne komponente istraživanja. Osnovni cilj analize je da, na osnovu javno obelodanih godišnjih finansijskih izveštaja, uporedi nekoliko srpskih banaka sa istim brojem banaka u Hrvatskoj. Kao predmet analize nameće se istraživanje: vlasničke strukture banaka, ukupne bilansne aktive, osnovnih sredstava, plasmana, depozita, rezervisanja, kapitala, neto dobiti, racia ROA (prihod/ukupna aktiva) ,racia ROE (povrat na uloženi kapital).

IZ

Datum prihvatanja teme od strane NN veća: 19.4.2012.

DP

Datum odbrane: Maj 2013.

DO

Članovi komisije: (naučni stepen/ime i prezime/zvanje/fakultet)

KO

Predsednik: dr Nataša Krejić, redovni profesor Prirodno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu

Član: dr Nataša Spahić, docent Prirodno-matematičkog fakuteta u Novom Sadu

Član: dr Zorana Lužanin, redovni profesor Prirodno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu

University of Novi Sad
Faculty of Natural Sciences And Mathematics
Key word documentation

Accession number:

ANO

Identification number:

INO

Document type: Monograph documentation

DT

Type of record: Textual printed material

TR

Contents code: Master's thesis

CC

Author: Aleksandra Tešanović

AU

Mentor: Nataša Spahić Ph.D.

MN

Title: Comparative analysis of the financial reports of banks in Croatia and Serbia

TI

Language of text: Serbian (latin)

LT

Language of abstract: en/s

LA

Country of publication: Republic of Serbia

CP

Locality of publication: Vojvodina

LP

Publication year: 2013

PY

Publisher: Author's reprint

PU

Publ. place: Trg Dositea Obradovic 4, Novi Sad

PP

Physical description: (5/ 65/ 1/ 23/ 4/ 0/ 0)

PD

Scientific field: Mathematics - Finance

SF

Scientific discipline: Audit

SD

Subject Key words: Comparison, financial reports

SKW

UC

Holding data: Library of the Department of Mathematics and Computer Sciences, Faculty of Natural Sciences, Trg Dositeja Obradovića 4

HD

Abstract: This thesis provides overviews based on a type of comparative analysis, which form a good basis for comparison of a component (a bank or a group of banks in Serbia) with the best component in the same or complementary class (a bank or a group of banks in Croatia), with the purpose of evaluating the effectiveness and efficiency levels of the component under

observation. The basic aim of the analysis is to compare a number of Serbian banks with the same number of Croatian banks, on the basis of published annual financial reports. The analysis places special focus on examining the banks' ownership structures, total assets, current assets, rating, deposit, booking, capital, net profit, ROA ratio (net income/total assets), and ROE ratio (net income/shareholders' equity).

AB

Accepted on Scientific Board on: 19.4.2012.

AS

Defended:

DE

Thesis Defend board: May 2013.

president: Nataša Krejić Ph. D., Full professor, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, Novi Sad

member: Nataša Spahić Ph. D., Assistant Professor, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, Novi Sad, mentor

member: Zorana Lužanin Ph. D., Full professor, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, Novi Sad

DB